

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Naxçıvanda 4 yaşlı uşaq, Bakıda isə 19 yaşlı qız avtoqəzədə öldü
yazısı səh.14-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 30 oktyabr 2017-ci il Bazar ertəsi № 224 (6838) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Bu gün Akif Çovdarova hökm oxunacaq

General və dəstəsinə hansı cəza kəsiləcək? "MTN işi"ndə mühüm gözlənti
yazısı səh.3-də

Azərbaycan ABS sanksiyalarının təsiri altına düşə bilər - silah embargosu

yazısı səh.9-da

2018-ci ilin neft proqnozları: manat gələn il də sabit qalacaq

yazısı səh.14-də

Fransadakı kərə yağı qıtlığı Azərbaycanı da vura bilər

yazısı səh.3-də

Tələbələrin ümidinə qalan işğalçı ordu - təcavüzkar tükənir

yazısı səh.11-də

Yay-qış vaxtına keçidin ləğvi iqtisadiyyatımıza təsir etməyib - ekspert

yazısı səh.14-də

"Stratfor"un Azərbaycanla bağlı proqnozlarına inanaq mı?

yazısı səh.12-də

Paytaxtda ətin ucuzlaşması xəbəri yayıldı və... təsdiqini tapmadı

yazısı səh.4-də

Teatr direktorundan ilginç açıqlamalar: "Bu fakt doğru olsa..."

yazısı səh.13-də

Kürdəmir və Zərdab icra hakimiyyətləri taxıl sahələrini "yandırdı"

yazısı səh.5-də

"Azərbaycanın 37 yaşlı xanım baş naziri": gənc xanım siyasətçilərimizin belə iddiası varmı?

yazısı səh.6-də

Azərbaycan daha bir tarixi görüşə ev sahibliyi edir

ƏRDOĞAN BU GÜN GƏLİR: GÖZLƏR YENİDƏN BAKIDA

Liderləri paytaxtımıza toplayan 3 səbəb; Qazaxıstan prezidenti və Gürcüstan baş nazirinin də qatılacağı Bakı zirvəsi işğalçı Ermənistanə növbəti xəbərdarlıq ismarığı olacaq; **ekspert:** "Azərbaycanın dünya üçün strateji əhəmiyyəti artır..."

yazısı səh.8-də

Ziyyə Məmmədovun ən yaxın adamının evi qəsdən yandırılıb - sensasion iddia

Qubanın sabiq icra başçısı Mübariz Ağayevin rayondakı evlərinin birinin kül olması ilə nəticələnən müəmmalı yanğın haqda rayonda şayiələr gəzir; onun rəhbərliyinin "Quba dövrü" ən uğursuz mərhələ hesab oluna bilər
yazısı səh.5-də

Tahir Kərimli:
"Bütün yalanlara dözdüm ki, bəlkə, müxalifətin şansı oldu"

yazısı səh.10-da

"Azərbaycanın Vanqası" Könül Xasıyevanı müalicə edir

yazısı səh.14-də

Mehman Əliyev:
"60 illiyimi böhran vəziyyətində qeyd edirəm"

yazısı səh.7-də

30 oktyabr 2017

Sabunçu Rayon Məhkəməsində ləğv olunmuş Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin (MTN) Energetika və Nəqliyyat Sahələrində Təhlükəsizlik Baş İdarəsinin həbsdə olan sabiq rəisi, general-mayor Akif Çovdarova və digərlərinə elan olunacaq hökmün vaxtı məlum olub. APA-nın xəbərinə görə, hökm bu gün elan olunacaq.

Qeyd edək ki, prokuror təqsirləndirilən şəxslərdən Akif Çovdarovun 15 il, Səlim Məmmədovun 12 il, Akif Əliyevin 9 il, Orxan Osmanovun isə 9 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilməsini istəyib. A. Çovdarov da daxil olmaqla, təqsirləndirilən digər şəxslər son sözümdə məhkəmədən bərələrinə bərət hökmünün çıxarılmasını istəyiblər.

Xatırladaq ki, təqsirləndirilən şəxslər - Akif Çovdarova Cinayət Məcəlləsinin 145.3 (Qanunsuz azadlıqdan məhrum etmə ehtiyatsızlıqdan zərərçəkmiş şəxsin ölümünə və ya digər ağır nəticələrə səbəb olduqda), 179.3.1, 179.3.2 (Mənimmə və ya israf etmə müştəkkil dəstə tərəfindən külli miqdarda törədildikdə), 181.3.1, 181.3.2 (Quldurluq müştəkkil dəstə tərəfindən külli miqdarda əmlak əldə etmək məqsədilə törədildikdə), 182.3.1, 182.3.2 (Hədə-qorxu ilə tələb etmə külli miqdarda əmlak əldə etmək məqsədilə törədildikdə), 228.4 (Qanunsuz olaraq qaz silahını, soyuq silahı, o cümlədən soyuq atıcı

Bu gün Akif Çovdarova hökm oxunacaq

General və dəstəsinə hansı cəza kəsiləcək? "MTN işi"ndə mühüm gözlənti

silahı əldə etmə, satma və ya gəzdirmə), 302.1, 302.2 (Gizli qaydada informasiya alınması üçün nəzərdə tutulmuş texniki vasitələrdən istifadə edilməklə əməliyyat-axtanış fəaliyyəti haqqında qanunvericiliyi pozma), 311.3.1, 311.3.2, 311.3.3, 311.3.4 (Rüşvət alma qabaqcadan əlbir olan bir qrup şəxs və ya müştəkkil dəstə tərəfindən hədə-qorxu tətbiq olunmaqla külli miqdarda və təkrar törədildikdə), 313 (Vəzifə saxtakarlığı), 341.2.1, 341.2.2 və 341.2.3-cü (Bir

182.3.2, 302.2, 311.3.1, 311.3.2, 311.3.3, 311.3.4, 313, 341.2.1, 341.2.2 və 341.2.3-cü maddələri və Orxan Osmanova isə həmin Məcəllənin 145.3, 181.3.1, 181.3.2, 182.3.1, 182.3.2, 302.2, 311.3.1, 311.3.2, 311.3.3, 311.3.4, 341.2.1, 341.2.2 və 341.2.3-cü maddələri ilə yekun ittihamlar irəli sürülüb.

Zərərçəkmiş şəxslərə vurulmuş ziyanın ödənilməsinin təmin olunması üçün məhkəmə qərarları əsasında təqsirləndirilən şəxslər Akif Çovdarov, Səlim Məmmədov, Akif Əliyev və Orxan Osmanova məxsus ümumilikdə 33 milyon 466 min manat dəyərində əmlak və pul vəsaitlərinin, o cümlədən 8 milyon 967 min manat dəyərində ticarət və xidmət sahələri, istilikxanalar, balıqçılıq təsərrüfatları və sair əmlak kompleksi, torpaq sahələri, 24 milyon 445 min manat dəyərində fərdi yaşayış evləri, mənzillər, nəqliyyat vasitələri və 37 min manat dəyərində zərərlik məmulatlarının üzərinə həbslər qoyulub.

Fransadakı kərə yağı qıtlığı Azərbaycanı da vura bilər

Ölkədə qiymətlər bir illik müəyyənleşə bilərmi? Supermarketlər "mümkün deyil" deyirlər

Xəbər verdiyimiz kimi, ötən həftə "The Guardian" qəzeti Fransada kərə yağı qıtlığı və onun səbəbləri barədə materialla çıxış edib. Materialda qeyd olunur ki, Fransada aylardır əhali və sirmiyatçılar kərə yağının qıtlığından əziyyət çəkir. Hətta yerli mətbuat qıtlığın İkinci Dünya müharibəsindən bəri ən yüksək həddə çatdığını yazır.

Qıtlığın səbəbi isə istehsalçılarla satıcılar arasındakı anlaşmadan irəli gəlir. Belə ki, iri supermarket şəbəkələri istehsalçılarla qiymətə dair 1 illik müqavilə imzalayır, bütün il ərzində istehsalçının xərclərinin artıb-azalmasından asılı olmayaraq, məhsulu həmin qiymətə alırlar. Buna görə də hökumətin istehsalçılara qiyməti artırmağa icazə verməsi də vəziyyəti dəyişmək üçün yetərli olmayıb. İstehsalçılar pərakəndə satışla müqavilələrinə görə daxilə qiyməti artırma bil-medikləri üçün məhsulu xaricə satmağa üstünlük veriblər.

Məlumat üçün bildirik ki, Fransa, Böyük Britaniya və digər bir sıra Avropa ölkələrində pərakəndə satışın 90-95 faizi iri şəbəkə supermarketlərinin əlindədir. Bu isə pərakəndə satış şəbəkəsində qiymət siyasətinin onlar tərəfindən müəyyənleşməsinə gətirib çıxarır.

Onu da bildirik ki, son illərdə Azərbaycanda, daha doğrusu, Bakı və Abşeronda da pərakəndə ticarətdə şəbəkələşmə sürətlə genişlənməkdədir. Bəzi məlumatlara görə, artıq Bakıda pərakəndə satışın 50 faizə qədər şəbəkə marketləri ilə həyata keçirilir. Bu şəraitdə yerli ticarət şəbəkələri də qiymətlərin ildə bir dəfə müəyyənleşməsi praktikasını tətbiq edə bilərlərmi?

"Araz" supermarketlər şəbəkəsinin İctimaiyyətlə əlaqələr üzrə meneceri Elvin Babayev sualımıza cavab olaraq bildirdi ki, qiymətləri onlar deyil, istehsalçılar müəyyənleşdirir: "Məhsulların qiymətlərini marketlər müəyyən etmir. Biz istehsalçı ilə istehlakçı arasında körpü rolunu oynayırıq. Ümumilikdə satılan bütün məhsulların qiymətləndirilməsini istehsalçı şirkətlər müəyyən edir. O qiyməti də bazar formalaşdırır. Biz bu məsələdə əsas tərəf deyilik."

"Bazarstore" supermarketlər şəbəkəsinin sahibi, ölkənin əsas ərzaq məhsulları istehsalçısı olan "Azərsun Holding" in İctimaiyyətlə əlaqələr departamentinin rəhbəri Afiq Səfərov isə qeyd etdi ki, qiymət tənzimləmələri iqtisadiyyatda olan inflyasiya və yaşanan devalvasiyalarla əlaqəli olaraq həyata keçirilir: "Avropa ölkələrində iqtisadiyyatın təmərküzləşməsi və iqtisadi sabitliyin daha uzunmüddətli olmasını nəzərə alsaq, qiymətlərdə dəyişmələr Azərbaycana nisbətən az olur. İkincisi isə Azərbaycanda fəaliyyət göstərən mağazalar şəbəkəmizdə 35 mindən çox çeşiddə məhsul satılır ki, bu məhsulların maksimum 20-30 faizi bizim məhsullardır. Qalan məhsullar isə fərqli sahibkarların istehsal və idxal etdiyi məhsullardır ki, o məhsulların da qiymətinə biz müdaxilə edə bilmərik."

Departament rəhbəri onu da bildirdi ki, Fransada marketlərdə qoyulan marja 30-50 faiz arası dəyişir. İllik inflyasiya isə maksimum 2-3 faiz olur. Azərbaycanda isə marja 5-16 faiz təşkil edir, inflyasiya Fransaya nisbətən daha yüksəkdir.

Əlavə edək ki, Azərbaycanda əksər məhsulların idxal olunması hələlik Avropa təcrübəsinin tətbiqinə problem yarada bilər. Lakin pərakəndə ticarətdə supermarket formatında şəbəkələşmənin sürətlənməsi yaxın illərdə ən azı daxildə istehsal olunan məhsullar üzrə analogi qiymət siyasətinə keçilməsinə imkan verə bilər. Bu, o zaman mümkündür ki, istehsalçı şirkətlər həm də pərakəndə satışını həyata keçir-məsinlər.

□ DÜNYA

Kremlədən separatçılara PR dəstəyi

Rusiya rəsmi KİV-ləri Qarabağ separatçılarının Puçdemona dəstəyini niyə tirajlayır?

Ispaniyanın Kataloniya bölgəsinin parlamentinin müstəqillik barədə bəyannaməni qəbul etməsi Madrildə Barselona arasında qarşıdurmanı daha da gərginləşdirib. Xəbər verildiyi kimi, İspaniya hökuməti buna cavab olaraq Kataloniya hökumətini buraxıb, bölgənin separatçı lideri Karlos Puçdemonu Konstitusiyaya əsaslanaraq işdən azad edib.

Lakin Puçdemon təslim olmur və kataloniyalıları "demokratik müqavimətə" səsləyib. Ekspertlər bu qarşıdurmanın İspaniyada vətəndaş müharibəsinə qədər gedib çıxma biləcəyini deyirlər (Virtualaz.org).

Kataloniyanın müstəqillik elan etməsinə baxmayaraq hələlik dünya dövlətlərindən heç biri bu bölgəni müstəqil dövlət kimi tanımağa hazırlaşmır. Lakin keçmiş sovet respublikası ərəzində fəaliyyət göstərən və Rusiyadan dəstəklənən psevd "dövlətlər" - Abxaziya, Cənubi Osetiya və Dağlıq Qarabağ bölgələrindəki separatçı rejimlər dərhal Kataloniyadakı həmkarlarına dəstək bəyanatları səsləndiriblər. Və görünür heç də təsadüfi

deyil ki, Rusiya KİV-ləri, əsasən da aparıcı rəsmi KİV-lər həmin separatçı rejimlərin Kataloniya hadisələrinə dair mövqelərini xüsusi canfəşanlıqla tirajlayırlar. Məsələn, qondarma "dqr xarici işlər nazirliyi" ötən gün Kataloniya parlamentinin qərarına dərhal dəstək ifadə edib və bəyanat verib.

Həmin qondarma "dqr" in özünü dünyada heç kim dövlət saymadığına görə onun Kataloniyaya dair bəyanatının da əlbəttə ki, heç bir dəyəri ola bilməz. Ciddi media heç bu qondarma rejimin bəyanatından xəbər də düzəltməzdi. Lakin Rusiyanın rəsmi təbliğat

ruporu "RT", RIA Novosti, TASS kimi rəsmi agentlikləri, o cümlədən digər aparıcı KİV-ləri dərhal bu bəyanatı hansısa önəmli xəbər kimi tirajlayıblar.

Bu, harda separatizm ocağı varsa orada Rusiyanın barmağı olduğuna bir daha dələlət etmirmi? Axı elə İspaniyanın özündə də Rusiyanı Kataloniya separatizminə dolayısı və birbaşa dəstəkdə ittiham edirlər. Həm Kataloniyada referendum ərəfəsində və referendum dövründə, eləcə də ondan sonrakı proseslərdə Rusiya təbliğatı Puçdemon tərəfdarlarına açıq dəstək ifadə edib, Ka-

toniyanın müstəqilliyini Avropanın dağılması prosesi kimi çatdırıb.

Yaxud faktiki olaraq Rusiyanın nəzarətində olan Cənubi Osetiyanın qondarma "xarici işlər naziri" Dmitri Medoyev tələm-tələsik Kataloniyaya gedib və Puçdemona dəstək ifadə edib. Bildirib ki, müvafiq müraciət olsa, Cənubi Koreya "dərhal" Kataloniyanın müstəqilliyini tanıyacaq. Və təbii ki, Rusiya KİV-ləri bunu da geniş tirajlayır.

İspaniyanın "El Pais" qəzetinə müsahibəsində Estoniyanın keçmiş prezidenti Tomas Hendrik İlves deyir ki, Rusiyanın Kataloniyayı dəstəkləməsi Qərb institutlarını, demokratiyasını dağıtmaq məqsədlərindən irəli gəlir. Onun sözlərinə görə, Rusiya ABŞ-da, Avropada ifrat sağçı və ifrat solçu qruplara dəstək verir, onlarda etirazçı əhvalı qızıdır və xaos yaratmağa çalışır. Çünki xaos hakimiyyət strukturlarının legitimliyini itirilməsinə gətirib çıxarır. "Avropa İttifaqının, NATO-nun və ya ayrıca götürülmüş Avropa ölkəsi İspaniyanın dağılması Qərb üçün böyük təhdiddir. Rusiya bu istiqamətdə aktiv fəaliyyət göstərir" - o deyir.

“Mənim nə ölkəmdən, nə də bayraqdan ötrü ölmək fikrim yoxdur”

Kataloniya müstəqillik uğrunda döyüşə hazırdımı? Avropalı ekspertlərə görə, xeyr...

İspaniyanın əbədi qiyamçı əyaləti Kataloniya ayrıldığını bəyan etsə də, nə rəsmi Madridin onu buraxmaq, nə də Avropa Birliyinin yeni dövləti tanımaq və üzv olaraq qəbul etmək fikri yoxdur.

“Bloomberg” xəbər agentliyinin jurnalisti Leonid Berşidskinin fikrincə, Kataloniya parlamentinin son qərarı heç qı müstəqillikdən daha çox simvolik jest bənzəyir. Lakin situasiya İspaniya üçün təhlükəli hal alıb və hər şey baş nazir Mariano Rahoyun öz təcrübə və bacarığından necə istifadə edəcəyindən asılıdır. <http://inosmi.ru/trend/catalonia/>

Berşidski gələn situasiyada katalon lideri Karles Puçdemonun sol radikalçılardan çaldığı ilə oynamasının böyük təsiri olduğunu düşünür. Müəllif gələn vəziyyəti ironik şəkildə təsvir edib:

“Belə ki, əslində oktyabrın 26-da Puçdemon yerli parlamentin buraxılaraq İspaniya konstitusiyasına müvafiq surətdə seçkiləri elan etməli imiş. Buna ən çox Kataloniyanın müstəqillik tərəfdarı sayılan solçu radikal qarşı çıxmışdı. Hətta radikal sol partiyasının lideri Antonio Banos twitterdə onun rəsmi başaşağı şəkildə təsvir edərək, xainliklə suçlamışdı. Bundan başqa parlamentin qarşısında radikal əhval-ruhiyyəli minlərlə insan toplanmağa başlamışdı. Nəticədə Puçdemon seçkilərlə bağlı nitqini təxirə salmalı oldu. Banos isə onun rəsmi artıq uzanan vəziyyətdə göstərdi. Kataloniya parlamentində müstəqillik haqqında qərar qəbul olunduqdan sonra solçu lider Puçdemonu əvvəlki, düzgün təsvirinə geri qaytarıb”.

Lakin Kataloniyada ən qızgın müstəqillik tərəfdarları belə işin qanlı toqquşmalara gətirib çıxaracağına inanmırlar. “Mənim nə ölkəmdən, nə də bayraqdan ötrü ölmək fikrim yoxdur” - Kataloniya hökumətində əvvəllər mədəniyyət layihələrinə cavabdeh olan, hazırda “Minoria Absoluta” tv kanalının strateji olan Jordi Sellas müəllifə bildirib. Jordi Sellas katalonları alverçi millət adlandırır və onların Madridlə qanlı savaşa girməyəcəklərini söyləyib. “İnsanlar bu işdən ötrü həyatlarını verməz, bu məsələ heç bir canın qurban edilməsinə dəymir”.

Kataloniyada separatçı partiyalardan birinə rəhbərlik edən hüquqşünas Alfonso Lopes Tena da Puçdemon hökumətinin addımını ucuz saxtakarlıq adlandırır. “Katalonlar müstəqillik istəməzlər, onlar sadəcə, bunu arzu edirlər” - Lopes məqalə müəllifinə söyləyib.

Berşidskinin fikrincə, müstəqillik elanı katalon xalqının hələ İspaniya ilə tam ayrılmaq istədikləri anlamında gələ bilər. Bundan başqa suverenlik üçün ən böyük atributlardan biri də onun beynəlxalq aləmdə tanınmasıdır. Hələ ki İspaniyanın parçalanmasını dəstəkləyən hər hansı bir dövlət yoxdur. Belə olan halda Barselona kimi iqtisadi varlı bölgədə yaşayanlardan heç kim tanınmayan və qeyri-müəyyən statusa malik bir dövlətdə yaşamaq istəməz.

Berşidski İspaniya baş nazirinə oktyabrın 1-də buraxdığı səhvləri təkrar etməməyi məsləhət görür. Onun fikrincə İspaniya vəziyyəti düzəltməkdən ötrü bütün seçmələri, o cümlədən ölkənin federal dövlətə çevrilməsi variantlarını belə gözədən keçirməlidir.

Böyük Britaniyanın “The Guardian” qəzetinin yazarı Saymon Cenniks isə Kataloniya probleminin artıq bütün Avropanın beləsi olduğunu düşünür. O, İspaniyanın bu məsələdə son dərəcədə haqlı olduğunu qeyd etməklə yanaşı, Avropa Birliyində dövlətlər arasında inteqrasiyanın və həmrəyliyin möhkəmlənmək əvəzinə parçalanma dövrünə qədəm qoyduğunu bildirir. Müəllif üzv dövlətlərin öz daxillərindəki muxtar qurumların mərkəzdən qaçma meylinin gücləndiyinə diqqət çəkib:

“Təkcə katalonlar deyil, şotlandlar, flamandlar, venesiyalılar, sileziyalılar, korsikalılar belə sərbət və ya yumşaq dillə daha çox muxtarlıq tələb edirlər. Buna görə də Madrid sadəcə, öz daxili normalarına və qaydalarına əsaslanaraq bu böhranı həll edə bilməz. Kataloniya məsələsi Avropanı İspaniyadakından az titrətmir”.

□ VAQİF

Paytaxtda mal ətinin qiyməti ucuzlaşdı. Mediada gedən məlumatlara görə, Bakıda fəaliyyət göstərən bir çox ət kəsimi məntəqələrində mal ətinin qiyməti 1 manat ucuzlaşdı. Satıcıların sözlərinə görə, təxminən bir həftə olar ki, qiymətlər aşağı düşüb.

Qiyməti ucuzlaşdırmaqda məqsəd daha çox müştəri toplamaqdır. Ancaq bəzi yerlərdə mal ətinin satış qiymətində heç bir fərq olmayıb. Satıcılara görə, otun qiymətində baş verəcək dəyişiklik ətin qiymətinə birbaşa təsir edəcək. Bəs görsən, ucuzlaşma bütün qəssabxanalara təsir edibmi?

Bu sualla paytaxtın Nizami rayonunda bir çox ət kəsimi yerlərinə və qəssabxanalara, o cümlədən marketlərə baş çəkdik.

Lakin müşahidələrimiz əsasında ətin ucuzlaşmasından əsər-ələmət görmədik. Satıcılarla söhbətimizdən bəlli oldu ki, hazırki dövrdə ətin ucuzlaşması qeyri-mümkündür. Çünki qiyməti müəyyənləşdirən əsas amillərdən biri - yem bahalaşdı. Onların sözlərinə görə, rayonlarda samanın bir bağlaması 2-2.5 manat, otun bir bağlaması 3-3.50 manat, yoncanın bir bağlaması isə 5-6 manat arasında dəyişir. Bu qiymətə yem alıb heyvan bəsləyən fermerin onun ətinə bazar ucuz verməsi mümkün deyil: “Biz heyvanı əsasən rayondan gətiririk, ətin kiloqramını təxminən 11.50 manatdan alırıq və burada 12 manata satırıq. Bazarda ucuz ət ola bilər. Ancaq normal keyfiyyətli dana əti ucuzlaşmayıb”.

Hazırda qəssabxanalarda dana ətinin kiloqramı 11.50-12 manatdır. Sümüksüz ətin kiloqramı isə 14 manatdır. Qəssablarnın sözlərinə görə, 10.50 manata satılan ət mal əti ola bilər, ancaq dana ətinin 11.50 manatdan ucuz satılması mümkün deyil. Marketlərdə isə qiymətlər 1 manat daha bahadır. Mal ətinin qiyməti 12.50-14.50 manat arasında dəyişir.

Həmsöhbət olduğumuz satıcıların əksəriyyəti bildirdi ki, hazırda xaricdən, xüsusən də Rusiyadan keyfiyyətsiz ətlər gəlir. Bunlar 10 manatdan ucuz qiymətə, əsasən 7-9 manata bazara çıxarılır. Əhalinin ucuz məhsullara tələbatı çox olduğundan bu ətlər də rahatlıqla bazara yol açır. Ancaq onların nə dərəcədə keyfiyyətli olması mübahisə mövzusuudur.

Ətin topdan alış qiymətinin necə dəyişməsi ilə bağlı dənərxanalara da baş çəkdik. Dənər ustaları topdan satışla ətin kiloqramını 10 manatdan aldıklarını və son günlər qiymətin dəyişmədiyini bildirdilər.

Bəs görsən ətin ucuzlaşması üçün iqtisadi zəmin varmı? Heyvan və bitki mənşəli yağların, o cümlədən digər ərzaq məhsullarının bahalaşdığı bir ərəfədə ət necə ucuzlaşa bilər?

Mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”a danışan iqtisadçı ekspert Azər Mehtiyev isə bildirdi ki, ətin qiymətinin son zamanlar qalxmasının səbəbi ölkədə baş verən proseslərlə, yeni otlaq sahələrinin azalması ilə əlaqədardır: “Məhz bundan sonra ətin qiyməti qalxdı. An-

Ətin ucuzlaşması xəbəri yayıldı və... təsdiqini tapmadı

Əməkdaşımız qəssabxanalara baş çəkərək vəziyyəti araşdırıb; iqtisadçı ekspert deyir ki...

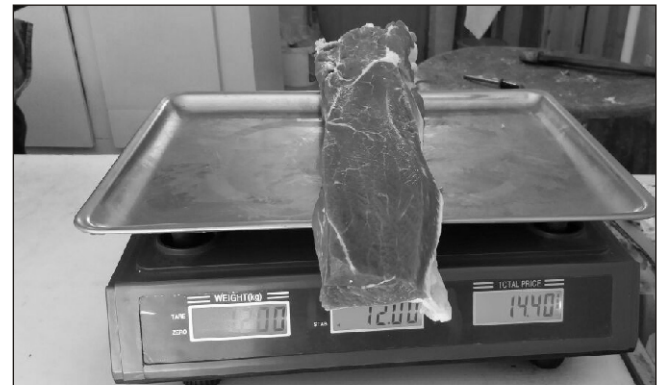
caq ümumiyyətlə ət bazarını araşdıranda məlum olur ki, son 20-30 ildə dünya bazarında ətin qiymətində kəskin artım olmayıb. Çox cüzi dəyişikliklərlə sabit vəziyyətdə olub. Azərbaycan bazarında hər zaman ətin qiymətinin yüksək olması diqqəti cəlb edib. Ona görə ki, hökumət nə qədər etiraf etməsə də, ətin mühüm hissəsi ölkəyə idxal olunur. Yerli istehsalın az olması burada öz rolunu oynayır”.

Ekspert də qeyd etdi ki, bölgələrdə son günlər mal əti müəyyən qədər ucuzlaşdı: “Ancaq ötən qiymət artımından sonra rayonlarda ətin qiymətinin müəyyən qədər düşməsi müşahidə olunur. Biz özümüz də müşahidə apardıq ki, ət 1-1.50 manat ucuzlaşdı. Ancaq Bakı bazarlarında qiymətin necə olmasını araşdırmamışam. Ətin qiymətinin düşməsi ilk növbədə ölkəyə gətirilən ətin qiyməti və diri heyvanların qiyməti ilə bağlıdır. Bu da dünya bazarında qiymətlərin düşməsi ilə tənzimlənir”.

İqtisadçı vurğuladı ki, Azərbaycanda ətin bahalaşdıran mühüm komponentlərdən biri də yem bazasının çox məhdud olması ilə bağlıdır: “Əvvəllər Azərbaycanda çox böyük ərəzilərdə ot biçilirdi, yem bazası hazırlanırdı. Son zamanlar bu da yoxdur. Otlaq sahələrinin azalması da qiymətlərin qalxmasını şərtləndirən əsas amil olub. Ölkədə heyvandarlıq sahəsində ciddi addım atılmazsa, ətin qiymətinin bir qədər bundan əvvəlki dövrdəki səviyyəyə düşməsi ehtimalı gözlənilən deyil. Xüsusən son vaxtlar ölkəyə gətirilən toyuq ətinin hər kiloqramına görə əlavə rüsum tətbiq olunması ətin bahalaşmasını şərtləndirən amillər sırasındadır.”.

Növbəti ildə ətin qiymətinin necə dəyişəcəyinə toxunan A. Mehtiyev qeyd etdi ki, dünya bazarında gedən son tendensiyalara əsasən qiymətlər qalxmamalıdır: “Ancaq Azərbaycan bazarı bir qədər fərqlidir. Çünki burada ixrac çox mühüm rol oynayır. Ölkəyə ətin gətirilməsi və ölkədə ət istehsalı səviyyəsinin aşağı olması səbəbindən Azərbaycan bazarında qiymət dəyişiklikləri daha çox yemin qiymətindən və satıcıların istəyindən asılı olacaq. Hər halda bizdə bayram öncəsi hər zaman ətin bahalaşması müşahidə olunur”.

□ Nərgiz LİFTİYEVA
□ Fotolar müəllifindir

Oktabrın 27-dən 28-nə keçən gecə Quba rayonunda dəhşətli yanğın olub. Qubanın sabiq icra başçısı Mübariz Ağayevin rayondakı evlərində birində gecə saatlarında başlayan müəmmalı yanğın bir neçə saat davam edib. Rəsmi məlumata görə, Mübariz Ağayevə məxsus evin 8 otağı əşyalarla birgə yanıb və yararsız vəziyyətə düşüb. Yanğının səbəbləri araşdırılsa da, Qubada artıq bu barədə keyli şayiələr və söz-söhbətlər yayılıb.

Rayondan aldığımız məlumata görə, sabiq icra başçısının evində yanğının qəsdən ola biləcəyi ilə bağlı müxtəlif söz-söhbətlər var. 2012-ci ilin mart hadisələrindən sonra Qubaya icra başçısı təyin edilən M.Ağayev rayonda heç üç il işləyə bilmədi, amma ondan narazılıqlar qalır, tikdirdiyi obyektlər və villalar haqda işə indiyədək də danışıqlar.

Yada salaq ki, Qubada 2012-ci ildə baş vermiş etiraza səbəb icra hakimiyyəti başçısı Rauf Həbibovun yerli əhalini təhqir edən çıxışının youtube.com saytına yerləşdirilməsindən sonra baş vermişdi. Əhali icra başçısının evini, yarıdımçı tikililərini yandırmışdı. Belə bir gərgin vaxtda rayonun o zamankı kuratoru nəqliyyat naziri Ziya Məmmədovun dəstəyi ilə (M.Ağayevlə sabiq nazir bir rayondandır) rəhbər təyin edilən M.Ağayev işə etimadı doğrultmadı. Düşünmək olardı ki, məmur özbaşınalıqlarının az qala üsyan həddinə gətirdiyi Qubada M. Ağayev əsaslı dönüş yaradacaq. Lakin, onun rəhbərliyinin "Quba dövrü" ən uğursuz mərhələ hesab oluna bilər.

Onun rəhbərliyi dönəmində kütləvi etirazlar olmasa da, icra başçısının əhalinin deyil, öz yaxın adamlarının güzaranını fikirləşdiyi, rayon ərazisində bir neçə yerdə villa tikdirdiyi xəbərləri mediada günlərlə müzakirə olundu. Ümumiyyətlə M.Ağayevin adı korrupsiyalarda məmurlar sırasında ön sıralarda çəkilir.

Qubada aparılan kosmetik təmir-tikinti işləri zamanı mənimşənən milyonlarla dövlət vəsaiti, rayon sakinləri ilə yara-

Ziya Məmmədovun ən yaxın adamının evi qəsdən yandırılıb - sensasion iddia

Qubanın sabiq icra başçısı Mübariz Ağayevin rayondakı evlərinin birinin kül olması ilə nəticələnən müəmmalı yanğın haqda rayonda şayiələr gəzir; onun rəhbərliyinin "Quba dövrü" ən uğursuz mərhələ hesab oluna bilər

artmasını da bilməyən yoxdur. Təsədüfi deyil ki, Z.Məmmədovun ən yaxın adamlarından biri kimi tanınan M.Ağayev heç üç il keçməmiş icra başçısı vəzifəsindən azad edildi. 2015-ci ildə yenidən Göyçaya (o, 2006-2007-ci illərdə Göyçayın icra başçısı işləmişdi) rəhbər göndərilən M.Ağayev bir il sonra buradan da işdən çıxarıldı.

M. Ağayevin vəzifəsindən uzaqlaşdırılmasına əsas səbəb Ziya Məmmədovun "vurul-

muş" və Göyçayla bağlı Prezident Administrasiyasına şikayətlərin çoxluğu ilə izah edilirdi. Onun Z.Məmmədovun qudasının rəhbəri olduğu Kənd Təsərrüfatı Nazirliyində nazir müavini təyin ediləcəyi deyilirdi. Çünki Azərbaycan Texnolo-

giya İnstitutunu bitirən M.Ağayev ixtisasca texnoloqdur. Nazir müavini təyin edilməyən sabiq icra başçısına hansısa kiçik şöbə tapşırıldı.

Səhhətində problem olduğu deyilən M.Ağayev bir neçə ay əvvəl Almaniyada əməliyyat olunub. Hazırda harada olduğu barədə dəqiq bilgi yoxdur. Onun yanğının səhəri günü (oktyabrın 28-də) Qubaya getdiyi barədə dəqiqləşməmiş xəbər var.

Qubanın sabiq icra başçısı Mübariz Ağayevin rayondakı evlərinin birinin kül olması ilə nəticələnən müəmmalı yanğın haqda rayonda şayiələr gəzir; onun rəhbərliyinin "Quba dövrü" ən uğursuz mərhələ hesab oluna bilər

Qubanın sabiq icra başçısı Mübariz Ağayevin rayondakı evlərinin birinin kül olması ilə nəticələnən müəmmalı yanğın haqda rayonda şayiələr gəzir; onun rəhbərliyinin "Quba dövrü" ən uğursuz mərhələ hesab oluna bilər

Qubanın sabiq icra başçısı Mübariz Ağayevin rayondakı evlərinin birinin kül olması ilə nəticələnən müəmmalı yanğın haqda rayonda şayiələr gəzir; onun rəhbərliyinin "Quba dövrü" ən uğursuz mərhələ hesab oluna bilər

Qubanın sabiq icra başçısı Mübariz Ağayevin rayondakı evlərinin birinin kül olması ilə nəticələnən müəmmalı yanğın haqda rayonda şayiələr gəzir; onun rəhbərliyinin "Quba dövrü" ən uğursuz mərhələ hesab oluna bilər

Qubanın sabiq icra başçısı Mübariz Ağayevin rayondakı evlərinin birinin kül olması ilə nəticələnən müəmmalı yanğın haqda rayonda şayiələr gəzir; onun rəhbərliyinin "Quba dövrü" ən uğursuz mərhələ hesab oluna bilər

Qubanın sabiq icra başçısı Mübariz Ağayevin rayondakı evlərinin birinin kül olması ilə nəticələnən müəmmalı yanğın haqda rayonda şayiələr gəzir; onun rəhbərliyinin "Quba dövrü" ən uğursuz mərhələ hesab oluna bilər

Qubanın sabiq icra başçısı Mübariz Ağayevin rayondakı evlərinin birinin kül olması ilə nəticələnən müəmmalı yanğın haqda rayonda şayiələr gəzir; onun rəhbərliyinin "Quba dövrü" ən uğursuz mərhələ hesab oluna bilər

Qubanın sabiq icra başçısı Mübariz Ağayevin rayondakı evlərinin birinin kül olması ilə nəticələnən müəmmalı yanğın haqda rayonda şayiələr gəzir; onun rəhbərliyinin "Quba dövrü" ən uğursuz mərhələ hesab oluna bilər

Qubanın sabiq icra başçısı Mübariz Ağayevin rayondakı evlərinin birinin kül olması ilə nəticələnən müəmmalı yanğın haqda rayonda şayiələr gəzir; onun rəhbərliyinin "Quba dövrü" ən uğursuz mərhələ hesab oluna bilər

Qubanın sabiq icra başçısı Mübariz Ağayevin rayondakı evlərinin birinin kül olması ilə nəticələnən müəmmalı yanğın haqda rayonda şayiələr gəzir; onun rəhbərliyinin "Quba dövrü" ən uğursuz mərhələ hesab oluna bilər

Kürdəmir və Zərdab icra hakimiyyətləri Kürqırağı ərazidə taxıl sahələrini "yandırır"

Fermerlərin əkin sahələri susuz qalıb; elektrikə ödənen pullar kimlənsə cibinə gedib; əhali yolu bağlamaqdan başqa çarə görmür

Kürqırağı ərazidə yerləşən Saatlı, Sabirabad, Zərdab və Kürdəmir rayonlarında səpələnən min hektarla taxıl sahələri susuzluqdan əziyyət çəkir. Buna səbəb isə Kür çayından su vuran nasoslarda enerji təchizatının dayandırılmasıdır.

Kürdəmirin Şüşün kənd sakinləri, fermer Baha Mikayılovun "Yeni Məsəvat"a verdiyi məlumata görə, artıq 10 gündən çoxdur ki, payızlıq taxıl əkinləri üçün son dərəcə zəruri olan suvarmanı apara bilmirlər. Belə ki, bütün Kürqırağı ərazilərdə suvarma nasoslarnın elektrik təchizatı əhəldən ayrılaraq vahid xəttə salınıb. Əkin sahibləri enerji pulunu Meliorasiya və Su Təsərrüfatı Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin yerli qurumlarına ödəyir, sonuncular isə mərkəzləşmiş qaydada "Azərişiq" ASC-yə: "On gündən çoxdur nasoslara enerji verilmir. Təkcə Kürdəmirin Kür qırağında 32 kəndi var - hamısında suvarma nasosla aparılır. Bizim Şüşün kəndində min hektardan çox sahəyə taxıl səpilib. Bu vaxt üçün lazım olan suyu vura bilmirik, heç

camaat evdə işlətməyə, mal-qaraya verməyə də su tapmır. Biz pulu su idarəsinə ödəyirik, heç kimin də borcu qalmayıb. Kimə üz tutduqsa, dedilər, bizlik deyil. Axırda aqsaqqallarla yığılıb Kürdəmir rayon İcra Hakimiyyətinə getdik, onlar da dedilər, bizlik deyil. Dünən səhər 500 nəfərdəkdə adam yığılıb ki, Şüşün kəndi ərazisində Zərdab-Kürdəmir yolunu bağlayacaq. Dərhal Kürdəmir rayon Polis İdarəsinin əməkdaşları gəldi, sonra da başçının birinci müavini Tacəddin müəllim. Camaatla danışdı, yuxarılara kimlərə zəng vurdu. Dedi ki,

məsələ həll olunacaq, nasoslara elə bu gün enerji verəcək."

Fermerin dediyinə görə, dündən enerji verildiyi deyilməsinə baxmayaraq, hələ də xətlərə su vurulmayıb: "Hələ gözləyirik, görək suyu verəcəklərmi. Verməsələr, birgün yenidən yığılıb yolu bağlayacağıq. Başqa yolumuz qalmayıb, min əziyyətlə əkdiyimiz sahələr yanıb gedir, ev-əşikdə işlətməyə su tapmırıq. İki dövlət qurumu öz aralarında hesablaşa bilmir, əziyyətini biz çəkirik."

Qeyd edək ki, taxıl əkininin hər hektarına görə fermerlərə dövlət tərəfindən 40 manat, yana-

caq və motor yağlarının istifadəsinə görə isə 50 manat subsidiya ödənilir. Fermerlər deyirlər ki, indi əkinlər zəruri suyu almırsa, on min hektarla sahədə məhsuldarlıq ikiye düşəcək, dövlətin də pulu boşuna xərclənmiş olacaq.

"Yeni Məsəvat"a danışan zərdablı fermer isə bildirdi ki, enerji haqqının ödənməməsində rayon icra hakimiyyətləri daha çox məsuliyyət daşıyır: "Rayon su idarələri icra hakimiyyətlərinin nəzarətindədir. Onlar ödəmə deyir, ödəmirlər, ödə deyir, ödəyirlər. Amma icra hakimiyyətinə gedirsən, camaat deyirlər ki, bizlik deyil." Fermerin dediyinə görə, onlara Kürqırağı rayonların su təchizatı sistemi üzrə enerji haqqı borcunun 1 milyon manata yaxın olduğu bildirilib.

Məsələ ilə bağlı "Azərişiq" ASC-nin ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin rəhbəri Tanrıverdi Mustafayev "Yeni Məsəvat"a bildirib ki, oktyabrın 29-da əhalinin müraciəti nəzərə alınaraq su qurğularının elektrik enerjisi təchizatı bərpa olunub: "Noyabrın 10-dək Meliorasiya və Su Təsərrüfatı ASC-nin yerli qurumlarına və rayon icra hakimiyyətlərinə vaxt verilib ki, borcun ödənməsi təmin olunsun. Həmin vaxta qədər ödənmə, təchizat yenidən dayandırılacaq."

İstirahət günü olduğu üçün Meliorasiya və Su Təsərrüfatı ASC və yerli qurumlarından telefonla qaldırılan olmadı. Mövzunu diqqətdə saxlayacağıq.

□ DÜNYA

Naxçıvan məhsulları Türkiyəyə rüsumsuz ixrac ediləcək

İki qardaş ölkə arasında iqtisadi-ticari əlaqələr genişlənir

Türkiyənin İqdir şəhərində Türkiyə-Azərbaycan biznes forumu keçirilib. Musavat.com İqtisadiyyat Nazirliyinin saytına istinadən xəbər verir ki, tədbirdə Azərbaycan və Türkiyə tərəfindən rəsmilər, Naxçıvandan və Türkiyənin müxtəlif bölgələrindən olan iş adamları iştirak ediblər.

İqdir valisi Ənvər Ünlü tədbir iştirakçılarını salamlayaraq, Azərbaycan-Türkiyə əlaqələrinin dinamik inkişaf etdiyini, biznes forumun İqdirə keçirilməsinin əhəmiyyətini vurğulayıb, bölgə və Naxçıvan sahibkarlarının bir sıra konkret sahələr üzrə birgə layihələrin həyata keçirilməsini təklif edib.

Türkiyənin İqtisadiyyat naziri Nihat Zeybekci, İqdir Ticarət və Sənaye Palatasının rəhbəri Kamil Arslan çıxışlarında növbəti Türkiyə-Azərbaycan biznes forumunun İqdirə keçirilməsindən və iki ölkə arasında əlaqələrin inkişafından məmnunluğunu ifadə edib, əməkdaşlıq imkanlarına, həyata keçirilən layihələrə, ticarət dövriyyəsinin artırılması sahəsində görülən işlərə dair fikirlərini bölüşüb. İki ölkə arasında qardaşlıq əlaqələrindən danışan Nihat Zeybekçi Türkiyə Nazirlər Kabinetinin qərarı ilə 29-10-2017-02Naxçıvan Muxtar Respublikasında istehsal edilən və ya istehsal potensialı olan 43 adda məhsulun (13 kənd təsərrüfatı, 30 sənaye məhsulu) Türkiyənin bütün ərazisinə idxal rüsumu ödəmədən, güzəştli şərtlərlə daxil olmasına razılıq verildiyi, bu qərarın ticarət əlaqələrinin genişlənməsinə və bölgənin inkişafına əhəmiyyətli töhfə verəcəyini vurğulayıb.

Türkiyə Cümhuriyyətinin yaranması günü münasibətlə Türkiyə tərəfini təbrik edən Azərbaycanın İqtisadiyyat naziri Şahin Mustafayev vurğulayıb ki, Azərbaycan-Türkiyə dostluğu və qardaşlığı dünyada bir örnəkdir və ölkələrimiz arasında iqtisadi əlaqələrin inkişafında dövlət başçılarının siyasi iradəsi və irəlilədikləri təşəbbüslər mühüm rol oynayır. İqdirin Naxçıvan Muxtar Respublikası vasitəsilə olmaqla 29-10-2017-03Azərbaycanla Türkiyənin yeganə sərhəd bölgəsi olduğunu qeyd edən Şahin Mustafayev Türkiyənin hər zaman Naxçıvana dəstək göstərdiyini vurğulayıb. Nazir Türkiyə Nazirlər Kabinetinin Azərbaycanın blokada şəraitində olan Naxçıvan Muxtar Respublikasında istehsal olunan bir çox kənd təsərrüfatı və sənaye məhsullarının Türkiyəyə rüsumsuz ixracı barədə qərarının Naxçıvanın ixrac imkanlarının genişləndirilməsi baxımından xüsusilə önəmli olduğunu və Türkiyənin bölgədə yerləşən İqdir, Qars, Erzurum vilayətlərinin inkişafı üçün də töhfə verəcəyini bildirib.

Qardaş Türkiyə ilə iqtisadi əlaqələrə gəlinə, Şahin Mustafayev diqqətə çatdırıb ki, ölkələrimiz arasında Yüksək Səviyyəli Strateji Əməkdaşlıq Şurası fəaliyyət göstərir, Azərbaycanın strateji layihələri məhz Türkiyə ilə birgə həyata keçirilir. "Bakı-Tbilisi-Ceyhan, Cənub Qaz Dəhlizi, "STAR", "PET-KİM", "Enerji körpüsü" belə layihələrdəndir. Bu günlərdə istifadəyə veriləcək Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu əlaqələrimizi daha da gücləndirməklə, ölkələrimizin tranzit imkanlarını artıracaq. Türkiyə Azərbaycanın əsas ticarət və investisiya tərəfdaşlarındandır. Azərbaycanda Türkiyə sərmayələri əsasında 3 mindən çox, Türkiyədə isə Azərbaycan investisiyalı 2 minə yaxın şirkət fəaliyyət göstərir. Türkiyənin Azərbaycana investisiyaları 11,7 mlrd. ABŞ dolları, Azərbaycanın Türkiyəyə investisiyaları isə 10,1 mlrd. ABŞ dollarıdır", - deyərək qeyd edib.

Diqqətə çatdırılıb ki, iqtisadiyyatın müxtəlif sahələrində əlaqələrin daha da inkişaf etdirilməsi üçün böyük potensial mövcuddur. Biznes forum çərçivəsində müzakirə edilən məsələlər və aparılan danışıqlar da iki qardaş ölkə arasında iqtisadi əməkdaşlığın genişlənməsinə, iş adamları arasında işgüzar əlaqələrin inkişafına xidmət edir. Nazir Şahin Mustafayev birgə səylərin iqtisadi sahədə əməkdaşlığı daha da genişləndirəcəyini və xalqlarımızın rifahına töhfə verəcəyini vurğulayıb.

Naxçıvan MR-nin İqtisadiyyat naziri Famil Seyidov çıxışında Muxtar Respublikanın iqtisadiyyatı barədə forum iştirakçılarına məlumat verib, Türkiyə ilə iqtisadi əlaqələrin genişləndirilməsi, o cümlədən Naxçıvan məhsullarının bu ölkəyə ixracı üçün geniş imkanların olduğunu qeyd edib, son dövrdə bu sahədə görülən işləri diqqətə çatdırıb.

Biznes forum iş adamları arasında ikitərəfli görüşlərlə davam edib. Səfər çərçivəsində mətbuat konfransı keçirilib, media nümayəndələrinin sualları cavablandırılıb.

Ermənistan olar, Türkiyə və Azərbaycana yox?!

Elsad PAŞASOY
epashasoy@yahoo.com

Və... budur, növbəti sürpriz. ABŞ Rusiyaya qarşı sanksiya qərarını verib, bədəlini Azərbaycan ödəməlidir. Söhbət ondan gedir ki, Ağ Evin yeni sanksiyaları Rusiyadan alınan silahların Azərbaycana çatdırılmasına mane olacaq. Rusiyalı ekspert Andrey Frolov da bildirdi ki, yeni sanksiyalar rus şirkətləri ilə ticarət edənlerin cəzalandırılması üçün geniş imkanlar yaradır. Çox qərribə bir vəziyyətdir.

Düzdür, hər iki dövlətin mövqeyi son nəticədə işğalçı Ermənistanın maraqlarına cavab verir. Necə ki, ABŞ Azərbaycana silah satmaqdan imtina edib. Hansı ki, Ermənistanın Qarabağdakı ordusunu müasir gecəgörmə cihazları ilə təchiz edib. Baxmayaraq ki, Azərbaycan illərdir antiterror koalisiyasının üzvüdür, ərazisini Əfqanıstana daşınan hərbi yüklərə açıq elan edib.

İşğalçılara hər cür dəstək verən Rusiyaya gəldikdə, bəli, Azərbaycana milyardlar qazanması hesabına silah satır. Ancaq nə olsun? Deyir, silahı satıb pulumu almışam, amma sən silahdan istifadə etmə, yığ anbara, qalsın.

Özü də paralel olaraq təzyiqlər qarşıda Türkiyəyə qarşı da yönəlib. Ötən həftə xəbər yayıldı ki, Türkiyənin Rusiyadan S-400 raket kompleksi alması NATO və ABŞ-ı ciddi şəkildə narahat edib. Hətta Alyansın və Vaşinqtonun razılaşmadan imtina etməkdən ötrü Ankaranın geri çəkilməsi üçün hərəkətə keçdiyi bildirildi.

NATO Hərbi Komitəsinin rəhbəri Petr Pavel Ankaranı təhdid edərək "Türkiyənin NATO-ya inteqrasiya olunmayan bu raketləri almasının nəticələri olacaq" deyib. Deməli, ABŞ-ın sanksiya qərarı yalnız Rusiyaya qarşı yönəlməyib, hədəfdə bəlkə də daha çox Türkiyədir.

Qarşıda ölkə bu silahları özünün təhlükəsizliyi üçün alır, kiminsə ərazisini qəsb etmək üçün yox. Necə olur ki, nüvə silahına malik olan güclər bir ölkənin özünə yönəlmiş təhdidlərin qarşılığında atdığı zəruri addımlara da "yox" deyirlər? Səbəb bəllidir, Türkiyəyə qarşı xain projeləri reallaşdırmaq mümkün olmadı, qəzəblidirlər. Üstəlik, "İsgəndər"lə yaradılan Türkiyəni param-parça etmək layihəsi hələlik baş tutmur. Həm də Türkiyənin daha da güclənəcəyindən dolayı təşvişdədirlər.

Bir müddət əvvəl ABŞ Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın mühafizəçilərinə lazım olan xüsusi avadanlıqlar və silahların satışını qadağan edən qanun layihəsini qəbul etdi. Təsəvvür edin, dünənə qədər sadıq müttəfiqi olan bir dövləti parçalamaq istəyirlər, dəstək vermək əvəzinə, ona qarşı embarqo tətbiq edirlər...

Prezident Ərdoğanın "terrorçulara pulsuz payladığınız silahı bizə pulla da satmırsınız" sözləri tam yerində oldu. İndi deyirlər "rusdan da alma..."

Bəli, Türkiyə kimi qos-qocaman, heç bir qonşunun ərazisində gözü olmayan bir dövlətin S-400 almasını qəbul etmirlər. Ancaq dünya gücləri ovuc içi boyda olan Ermənistanın keçən il Rusiyadan "İsgəndər-M" raketləri "hədiyyə" almasına heç bir reaksiya vermədi. Heç Serj Sərkisyanın soruşmadılar ki, 500 km-lik hədəfi vurmağa qadir olan bu sistemlər sənə nəyinə gərəkdir? Hansı ki, Ermənistan qonşu dövlətin ərazisini 26 ildir işğalda saxlayır, işğalçı olaraq bir çox qurumlarda tanınır, məntiqlə təkcə Azərbaycana yox, bütün regiona təhlükədir. Üstəlik, "İsgəndər"lə NATO-nun sərhədində, Türkiyənin qonşuluğunda yerləşdirildiyi üçün elə NATO və onun əsas üzvü ABŞ narahat olmalı idi.

Ancaq biz bu narahatlığı nəinki görmədik, hətta okeanın o tayından "məmnunluq" dolu mövqə gəldi. Əksinə, o vaxt ABŞ Mərkəzi Kəşfiyyat İdarəsinin "kölgəsi" - "Stratfor" beynəlxalq öz hesabında belə yazdı: "İsgəndər"lə dəir sövdələşmə bunun bariz nümunəsidir ki, Rusiyanın hərəkətləri Ermənistanın və Azərbaycanın hərbi imkanları arasında qüvvələr balansının saxlanılmasına yönəlib".

Beləcə, bölgəni fəlakətə apara biləcək raket sistemlərini az qala "sülh göyərçini" kimi təqdim etdilər. Ancaq az sonra Azərbaycanın "Demir günbəz" almasından heyəcanlandılar.

"İsgəndər"i "ciddi çəkirdirici amil" sayan ABŞ niyə Türkiyənin S-400 almasına münasibətdə eyni münasibəti sərgiləmir? Bir faktı xatırladaq: keçən il xəbər yayıldı ki, İraq ordusu ABŞ-ın 2014-cü ilin sentyabrından etibarən YPG-yə silah-sursat və zirehli texnika göndərdiyi Yarıbiyə sərhəd qapısını ələ keçirib. O YPG ki, Türkiyəni illərdir təhdid edir, nəticədə qarşıda ölkə davamlı şəhidlər verir...

Münasibət ortadadır: Hər cür silahları Türkiyə və Azərbaycana qarşı ərazi iddiası irəli sürən işğalçı Ermənistanı pay vermək olar, amma Türkiyə və Azərbaycana satmaq qəti olmaz...

Bu günlərdə Yeni Zelandiyaya yeni baş nazir təyin olundu. Bu təyinatın dünyada maraqla qarşılanmasına səbəb isə baş nazirin 37 yaşlı qadın olmasıdır. Vəzifəyə təyin olunan Casinda Ardernin artıq andiçmə mərasimi də keçirilib. Gənc xanım Leyboristlər Partiyasının sədridir. Onun partiyası 23 sentyabr seçkilərində 120 kürsüdən 46-nı qazanmışdı.

Qeyd edək ki, hazırda dünyada təxminən 20-yə yaxın qadın prezident, baş nazir, ölkə lideri var. Onların arasında gənc qadınlara da rast gəlirik. Ölkəmizdə də aktiv olaraq ictimai, siyasi fəallıq göstərən gənc xanımlar var. Bəs onların arasında kimsə siyasi lider olmağı düşünür, buna çalışırmı?

Ümid Partiyasının 34 yaşlı sədr müavini Tamilla Qulami sualımıza bu cür cavab verdi: "Ölkənin, millətin ictimai-siyasi həyatında hər zaman aktiv olan, keçirilən bütün seçkilərdə əvəzolunmaz taktika sərgiləyən, parlamentdə olan dövrdə seçicilərin səsini Milli Məclis kürsüsündən səsləndirən partiya sədrinin aktiv çıxışları ilə seçilən, Amerika Dövlət Departamentinin parlamentdə yeganə müxalifət partiyası olaraq tanındığı bir siyasi institutun - Ümid Partiyasının rəhbərliyində qürurla vəzifə alan biri olaraq, əlbəttə ki, mənim də məqsədlərimdən biri partiyamızın hakimiyyətə gələcəyi təqdirdə hakimiyyət postlarından birini tutmaqdır. Müxalifət partiyasının qarşısında dayanan ən böyük vəzifə məhz iqtidara gəlməkdir. Təbii ki, Azərbaycan insanının gözəl yaşaması, ölkənin müstəqilliyini qorumaq, möhkəmləndirmək yolunda çalışmaq ali məqsədimizdir. Məhz bütün bunları nəzərə alıb ictimai-siyasi həyatda aktiv iştirak edən vətəndaş olaraq, ölkəmizin demokratikləşməsinə öz töhfəmizi vermək üçün də ictimai fəallıqdan siyasi fəallığa yol aldım. Azərbaycanda demokratik idarəçilik sisteminin yaradılması, milli dəyərlərin qorunması, barış və əmin-amanlığın həm ölkədə, həm də regionda bərqərar olması naminə fəaliyyət göstərəcəyimizə inanan müxalif siyasi birliyin, qurumun üzvü olaraq əminəm ki, mütləq iqtidar partiyası olacağıq. Təsəvvür ki, hələ azad cəmiyyət quruculuğunda, şəffaf seçkilərin keçirilməsində ölkəmizdə problemlər yaşanır və hər birimizə aydıncıdır ki, qarşımızda dayanan problemlərin həlli üçün daha çox insanın proseslərə cəlb olunmasına, ölkədə baş verən hadisələrin mərkəzində yer almasına, ictimai nəzarət mexanizminin hərəkətə gətirilməsinə böyük ehtiyac var. Çünki hüquqi dövlət quruculuğu prosesində nə qədər çox fəal vətəndaşlarımız iştirak etsə,

laq siyasətçi xanımlar var. Məhsal kimi, ölkəmizin 1-ci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti, siyasətçidə müdrikliyin və mərhəmətin təcəssümüsi xanım Mehriban Əliyevadır. Uzun illərdir o, prezident olduğu fond vasitəsi ilə

harda, hansı postda, xidmət etməyin o qədər də fərqi yoxdur. Dövlətimiz, hökumətimiz harda, necə xidmət etməyi tapşırırsa, orda, oranın haqqını verərək xidmət edəcək və birgə uğurlara imza atacağıam".

Azərbaycanın 37 yaşlı xanım baş naziri

Gənc xanım siyasətçilərimizin belə iddiası varmı?

Tamilla Qulami

uğurlarımız o qədər çox olar. Qadınlarda siyasi proseslərə daha çox qoşulsa, bu, həm də ölkədəki proseslərin daha tez yolunda getməsinə rəvac verəcək. Bu ictimai və siyasi hərəkət içində qadının olması və lazımı yeri alması qaçılmaz bir vəzifədir. Məhz qadın olan siyasətçilərin çox olduğu bir ortamda gerçək çözümlər ortaya qoyula bilər. Ümid Partiyasının üstünlüyü həm də ondan ibarətdir ki, xanımlar və gənclər aktiv siyasi fəaliyyətdədir".

Gənc Demokratlar İnstitutunun rəhbəri, ictimai və siyasi fəal Yeganə Hacıyeva: "Sevindirici haldır ki, bizim cəmiyyətimizdə gənc, fəal ictimai siyasi xanımlar və onların cəmiyyətimizdə böyüməkdə olan nəsələ nümunə olacaq fəaliyyətləri mövcuddur. Azərbaycanda tarixin bütün dövrlərində cəmiyyətin yükünü daşıyan, siyasi ictimai nüfuzla malik, ölkəmiz və dövlətimiz üçün həssas məqamlarda, müdrik siyasət yürüdərək, cəmiyyəti və dövlətimizi mümkün fəsadlardan qoruya bilən xanımlar mövcud olub. Şərqdə, müsəlman dünyasında ilk dəfə səsvərmə hüququ uğrunda hələ 20 əsrin əvvəllərində mübarizə aparmış, səsvərmə hüququnu indi özünü demokratiyanın beşiyi hesab edən ölkələrinin mütləq əksəriyyətindən əvvəl əldə etmişik. Çağdaş dövrümüzə də öz fəaliyyəti ilə cəmiyyətdə xanımlara nümunə olacaq par-

Yeganə Hacıyeva

ölkəmizin milli və mədəni dəyərlərinin təbliğatçısı, dövlətimizin maraqlarının uğurlu lobbisti və uzaq Afrikada, Pakistanda qızların təhsilə cəlb olunması kimi müqəddəs missiyanın daşıyıcısıdır. Hər bir insanın daxilində kiçik yaşlardan, yol göstərən bir işıq, bir səs mövcuddur. Onun hesabına biz bu gün olduğumuz yerlərə, can atdığımız və ya çatdığımız məqamları əldə edirik. Xatırlayıram ki, orta məktəbdə ilk dəfə müsəlman dünyasında demokratik dövlətin qurucusu məhz bizim olduğumuzu öyrəndiyim zaman, sevinc, fərəh və fəxr hissi keçirmişdim. Daha sonralar bu sevinc həyatımın bütün pillələrində mənə yol göstərən dövlətimizə, xalqımıza və millətimizə sevgiyə çevrildi. Suala gəldikdə, qeyd edim ki, fəaliyyətim dövlətimə, xalqımıza sevgi dolu bir ictimai və siyasi fəal kimi öncə küçələrdə başlamış, ardınca konfrans zallarında, daha sonra isə çoxsaylı beynəlxalq təşkilatlarda davam etdirmişəm. Bu illər ərzində həmişə öz üzərimdə işləyir, təhsil, xarici dillər, lobbicilik və strateji kommunikasiya alətlərinə yiyələnərək, qrup və ya cəmiyyətlərə deyil, dövlətinizin və cəmiyyətimizin maraqları üçün öz kiçik imkanlarımla xidmət etməyə çalışmışam və bu mənim həyat missiyamdı. Bu yolun başında biz özümüzdə dövlətimizin, xalqımızın yolunda xidmət edən əsgər demişik. Bir əsgər üçün

Aysel Əlizadə

37 yaşlı gənc yazar Aysel Əlizadə isə siyasi iddiası olmadığını bildirdi: "Söhbət təkcə qadın baş nazirdən getmir. Kanadanın baş naziri, Fransa prezidenti, Avstriya lideri... Cavan, işıqlı, bacarıqlı şəxsiyyətlərdir. Bizim ölkəmizdə elə kadrlar var ki, onlardan geri qalmırlar. Gənclərə imkanlar yaradılsa, dünya bizdən də danışar - yaxşı mənada. Söhbət ədalətli, modern, obyektiv, dövlətçi kadrlardan gedir, quyuq bulayanlardan yox. Casında Ardern böyük ictimai dayaqdır, ölkənin nüfuzlu partiyası olan "NZ first" partiyasından dəstək alaraq, tərəfdarlarının təkidli mübarizəsi ilə baş nazir oldu. Çox ciddi siyasi proseslərdir. Seçkilərdə Milli Partiyadan parlament sayına görə geri qalır və başqa partiyadan koalisiya təklifi alıb hökumət başına keçir. Bu tamamilə ayrı sistemdir. Parlament respublikasında palatada çox yer qazanan partiyanın lideri baş nazir olur. Bu cür dəstək almasaydı, baş nazir ola bilməyəcəkdi. Orda baş nazir təyin olunmur, o yeri qazanır. Siyasətçi olmadığım üçün siyasi iddiam da yoxdu. Ancaq sözsüz ki, ölkəmdə sağlam və demokratik siyasi mübarizənin hökm sürməsinə istəyirəm. Mənə demokratik müstəvidə tərəflərin gücü maraqlıdır. Yalnız bu halda belə ciddi mövzuları müzakirə etmək olar".

"Baxış bucağı"

Müasir Azərbaycan mətbuatında özünəməxsus yeri olan "Turan" agentliyinin direktoru Mehman Əliyevin 60 yaş tamam oldu. "Yeni Məsəvat" olaraq önəmizə sadıq qalaraq daha bir yubilyarla yubiley söhbəti etməyi qərara aldıq. Baxmaya-raq ki, 27 yaşlı "Turan"ın 60 yaşlı direktoru nə yubiley keçirməyə həvəslidir, nə ad günü söhbətlərinə. Hətta yubiley gününü də iş başında qarşılayıb. Amma çağdaş jurnalistikamızın memarlarından biri ilə ən azı tarix naminə müsahibəni reallaşdırdıq.

- Mehman bəy, düz 10 il əvvəl, elə bu günlərdəki müsahibəmizi "Mehman Əliyev 60 yaşını aşır" - yazaraq başlamışdım. 10 il keçdi və 60-ı da aşırıdınız. Necə hissədir? Bu illər yaddaşımda necə qaldı?

-Yaxşılaşma doğru yox, bütövlükdə pisləşmə doğru getdi. Bu illəri bəlkə də iki hissəyə bölmək olar: bir var mənim şəxsi həyatım, bir də var ölkənin həyatı. Bunlar bir-birinə bağlıdır. Bu dövrdə ölkədə neft bumu başlandı, böyük neft pulları gəldi, çox adam, cəmiyyətdə müəyyən kəsim varlanmağa başladı. On ilin birinci yarısında hamı gözləyirdi ki, bu, belə davam edəcək, uzunmüddətli olacaq və ancaq yüksələn xətlə gedəcək. O zaman isə bütövlükdə azad medianın vəziyyəti pisləşirdi. Yeni azad medianın səhnədən getməsi, bir institut kimi yox olması prosesi gedirdi. Çünki böyük neft pulları paralel olaraq medianın susdurulmasına yönəlmişdi. Yeni 10 ilin ikinci hissəsində isə ölkə özü böhrana düşdü və hakimiyyət azad media üçün yaratdığı böhranı bu gün özü də yaşayır. İndi bütövlükdə hamımız bərabər vəziyyətdəyik, yeni hamımız böhran içindəyik. Bir var bizim media olaraq "Turan"ın uzun illər çəkən böhranı, bir də var ölkənin, hakimiyyətin özünün böhrana düşməsi. Yeni əslində mən 60 illiyi böhran vəziyyətində qeyd edirəm.

- Böhrana görəmi yubileyinizi də iş başında qeyd elədiniz?

- Əslində "Turan" ətrafındakı son olaylar bəlkə də iş yerimizi daha çox dəyərləndirmə-

yi var. Özümə gəldikdə, əlbəttə ki, bu vəziyyət xeyli problemlər yaradıb, ona görə də hansısa boşluqları doldurmaq üçün daha çox işləməyə məcbursan.

- Ümid edək ki, 65-70 illiyinizi inkişaf etmiş ölkədə qeyd edərsiniz...

- Mən heç vaxt yubiley keçirmək həvəskarı olmamışam. Heç vaxt mənim yubileyim təntənəli şəkildə olmayıb. Mən həmişə yubileyə sadə baxmışam, belə məsələlərə o qədər də əhəmiyyət vermərəm. Amma təbriklər oldu, sağ olsunlar. 89 yaşlı atam da "səni görüm 100 yaşayasan" deyib, təbrik elədi.

- İllər öncə demişdiniz ki, ana tərəfiniz əslən Güney-

rasa, hansısa tədbirə dəvət edirlər. Kimlərsə bazar günü iclas keçirəndə demişəm ki, bazar günü istirahət olmalıdır, bu gün hansısa iclas, tədbir keçirməzlər. Bu, müqəddəs gündür, ailə gündür. Çünki biz iş adamlarıyıq, bizim bir günümüz var, onu da ailəyə həsr edirsən. Qalan günlər əlbəttə ki, gec gəliрсən. Yoldaşım deyir sən elə bil ki, yataqxanada yaşayırsan, evə ancaq yatmağa gəliрсən. (gülürük) Amma nə edəsən, belədir vəziyyət. Ailə saxlamaq lazımdır, az da olsa, nə isə qazanırsan.

- Dediniz ki, istirahət üçün ailəlikcə bölgələrə belə gedə bilmirsiniz. Bəlkə də ona gö-

kanallara demək olar ki, baxa bilmirdim.

- Camaat da bayırda narahat idi ki, Mehman bəy həbsdədir...

- Hə, təxmini belə. Ancaq yenə deyirəm, son illərdə ilk dəfə idi ki, mən real olaraq istirahət elədim. Yenə də qalib istirahət edərdim. Bəzən məhkəməyə gedirdik, qətimkan tədbirinin dəyişdirilməsi və s. bağlı. Vəkil Fuad Ağayevə deyirdim ki, ay Fuad, mənə bu yola niyə salırsan, gül kimi oturmuşam da, qoyурсan istirahət eləyim. Maşınla şəhərə get, məhkəmədə otur, qayıt, sən özün get, iştirak elə də.

- Gitarada ifa indi də davam

təhsil alırdım axı. Götürdüm kitabı, başladım oxumağa. Dedi gəl, səni "Naxçıvanski"yə göndərim. Artıq mən seçim etməli idim: ya hərbcı, ya da musiqiçi olmaq. Mən musiqiyə üstünlük verdim, hərbidən imtina etdim.

- Bəs, musiqiçi olaraq nə qazandıңыз?

- Musiqiçi olaraq o illərdə nə isə qazanmışam. Musiqi mənim əsas sənətim deyildi ki. Sadəcə olaraq hobbim idi.

- Niyə peşəkar musiqiçi olmaq istəmədiniz?

- Mən çətin ki, peşəkar musiqiçi olardım. Mən peşə məktəbində oxuyanda, ya zavodda işləyəndə işdən sonra gedib ifa edirdim. Elə bil ki, üreyin üçün

tiv vəd eləmir. Əslində təkrar olunur. 2012-13-cü illərdə vətəndaş cəmiyyətinə ciddi basqılar var idi, həbslər gedirdi. Bu, onunla nəticələndi ki, Azərbaycan böhrana girdi. Təkcə iqtisadi böhrana deyil, sistemli böhrana. Nə müxalifət, nə vətəndaş cəmiyyətinin, nə də ki, medianın bu böhranın yaranmasında iştirakı olmayıb. Bu böhranı hakimiyyət özü yaratdı. Əlbəttə ki, burada xarici təzyiqlər də olub. İndi təkrar olunur. Yenə də vətəndaş cəmiyyətinə basqı var, yenə də 2018-ci il seçkilərinə hazırlıq gedir. Mən açıq deyim ki, hansısa ciddi problem yarana bilər. Bu, çox təhlükəli bir du-

"60 illiyimi böhran vəziyyətində qeyd edirəm"

Mehman Əliyev: "Gün ərzində 6 saat da adam kompüterdə oturur?"

dən, Ərdəbildəndir, amma ana qohumlarınızla əlaqəni itib. Otən illərdə araşdırmaçı jurnalist heç olmasa özünün o taydakı qohumlarını axtarıb tapa bildimi?

- Mən heç özüm-özümü tapa bilmirəm, nəinki o taydakı qohumları. Bu işlərə o qədər başım qarışır ki...Bəzən konfranslara getmək lazım gəlir, ancaq vaxtım olmur, gedə bilmirəm. Ümumiyyətlə, son illər daha çox gərgin və qalmaqallı olub.

- Yeni bu on ildə 10 gün tapa bilmədiyinizi Ərdəbilə gedərsiniz?

- Əslində həqiqətən də tapa bilmədim. Mənim yoldaşım, daha çox da qızım qınaq edir ki, sən bir dəfə də bizi, ailəni götürüb harasa istirahətə aparmamısan. Nəinki xaricə e, Azərbaycanın hansısa bir rayonuna da aparmıram, çünki

radır ki, siz illərdir könlünüzü dənizə vermişiniz. Elədir?

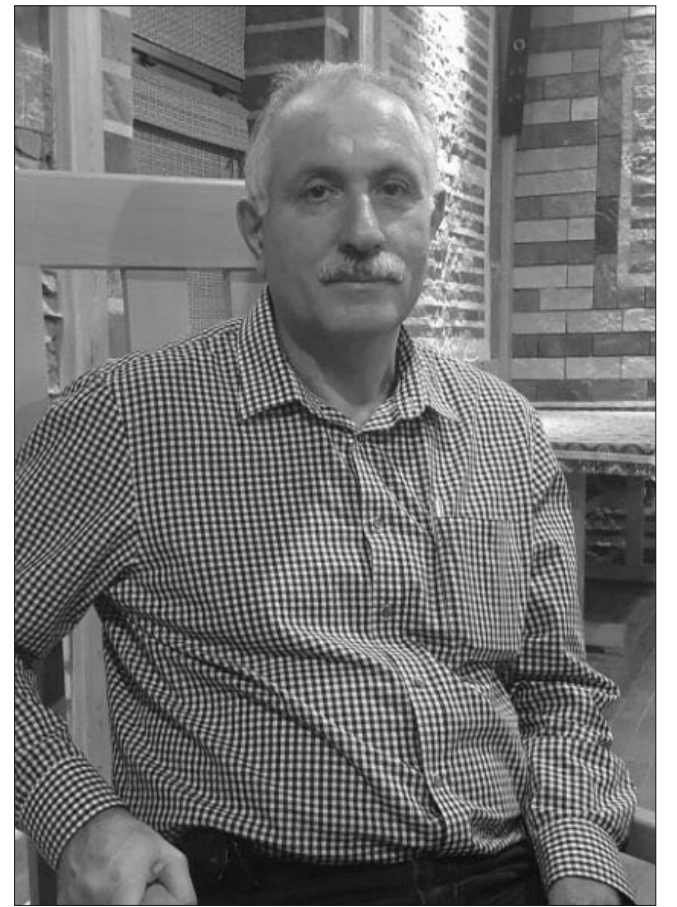
- Açıq deyim ki, mən dənizdən məhrum idim, ancaq bu il bir az başqa cür yanaşdım. Deyək ki, səhər saat 8-də dururam, 9-un yarısı işə gedirəm, axşam qayıdaram. Deməli, dənizi görmürəm. Bu dəfə fərqli qrafik qurdum. Səhər tezdən durub gedirdim dənizə, saat 8-ə qədər dənizdə olurdu, yeməyimi yeyib çimirdim, işə gedirdim. Yeni mən bununla kompensasiya elədim. Bu il dənizə tez-tez gedib üzürdüm. Kürdəxanandan, həbsdən çıxandan sonra yaxşı vaxta düşdü. Sentyabrın 10-12 gününü günəşli hava oldu. Elə səhərdən gedirdim, saat 2-3-ə qədər üzürdüm, oturdum dəniz kənarında, özümle kofe, çay aparırdım, dostumla birgə istirahət

edirmişim?

- Yox, çox nadir hallarda olur. Son 3-4 aydır heç əlimə götürmürəm. Səhər gedirsən, axşam gəliрсən. Vaxt tapa bilmirsən. Ümumiyyətlə, bizim işimiz belədir. Jurnalistika çox pis sənətdir. Məmurlara baxıram, səhər saat 9-da işə gəlirlər, 6-da evə gedirlər, əksəriyyəti 8 saatını işləyir. Bizdə iş 8 saat deyir axı. Bu gün hesabladım, aşağısı 6 saat kompüter qarşısında oturmuşam. 6 saat da adam kompüterdə oturur? Anormal bir şeydir. Çox çətin və səfeh işdir. Adam az olanda lap pisdır, digərlərinin də yerinə işləməyə məcbursan.

- Məşhur ifadə ilə desək, deməli, ikinci dəfə dünyaya gəlsəydiniz, jurnalistikanı seçməzdiniz, eləmi?

- Yox, əlbəttə ki, olmazdım. Ümumiyyətlə, heç uşaqlıqdan mənə jurnalistikaya həvəs

"Qızım dedi ki, mən heç vaxt jurnalist olmayacağam. Bu, nə sənətdir, dəlixanadır..."

olan bir şey idi. Həm də səmərəli vaxt keçirmək üçün.

- Ailədə neçə övlad olmuşunuz?

- 3 qardaş idik. Mən ortancıl olmuşam. Kiçiyi bir il bundan əvvəl vəfat elədi.

- Allah rəhmət eləsin! Mehman bəy, Azərbaycana qarşı basqılar artıb. Siz indiki durumda hansı qənaətdəsiniz?

- Qənaətim belədir ki, vəziyyət kifayət qədər ağırdır. Hakimiyyət ciddi islahatlara getmək istəmir. Məncə, ciddi proqram da yoxdur. Sadəcə olaraq taktiki addımlar atılır. Addımlar hakimiyyəti, öz mövqelərini, stabilliyi saxlamağa, cəmiyyətin fəallığının qarşısını almağa daha çox yönəlib. Ciddi, real, geniş islahatlar aparmaqdan qorxurlar. Çünki mən-cə, islahatların aparılmasını hakimiyyətin itirilməsi kimi görürlər. O da çox yaxşı perspektivdir.

- Qızım hələ məktəbli olanda yay vaxtı onu özümle "Turan"a aparırdım. Özü maraqlanırdı, mən də tapşırıq verirdim ki, xəbərlər hazırlasın. Sonra uşaqlar mətbuat konfransına gedəndə göndərdim ki, get, qeydlər apar, sən də yaz. Bir dəfə qayıtdı ki, bilirsən nə var, mən heç vaxt jurnalist olmayacağam. Bu nə sənətdir, dəlixanadır. (gülür)

"Yeni Məsəvat" Media Qrupu bir daha Mehman Əliyevi 60 illik yubileyi münasibətilə təbrik edir, uzun, sağlam ömür arzulayır!

□ Elşad PAŞASOY
FOTO: "YM"

"Qənaətim belədir ki, vəziyyət kifayət qədər ağırdır"

yə vadar elədi. Yeni istintaq dövründə hamını çağırırdılar, əməkdaşlara çoxlu təzyiqlər var idi. Amma bütövlükdə hamı layiqincə bu vəziyyətdən çıxdı, uşaqlar durdular. Əlbəttə ki, hər kəsin şəxsi həyatı var, maraqlar, xarakterlər fərqlidir. Amma bu vəziyyət bizi daha çox bir-birimizə yaxın elədi. Əsasən də bizi bağlayan 93 kv m-lik məkan bizi daha da yaxınlaşdırdı. Rəhmətlik Vəfa Quluzadə "Azərbaycanda yeganə azadlıq adası" deyərdi. Tez-tez ofisə gəlirdi və deyərdi ki, mən bura azadlıq havasını almaq üçün gəlirəm. Ona görə də işdə qalib işləmək istə-

vaxt tapa bilmirəm. Atam Yar-dımlıda doğulub. Ora da vaxt olsa, xeyir işə bir günlük, yaxud Allah eləməsin, kimse vəfat eləyəndə səhər gedib, axşam qayıdırsan. Yeni gedib bir neçə gün qalmağa demək olar ki, imkan olmur. Həqiqətən də indiyə qədər ailəlikcə nə gəzməyə, nə istirahətə getməmişik, bax, belə bir vəziyyətdə yaşayırıq.

- Şəxsi həyatı bir tərəfə qoy-musunuz...

- Deməzdim tamam bir tərəfə qoymuşam. Mən çalışıram ki, ailəm üçün nə isə edim. Məsələn, bazar günü evdə, ailədə olmağa çalışıram. Xoşlamıram ki, bazar, ya şənbə günləri ha-

edirdik. Bax, beləcə bir az istirahətin ləzzətini ala bildim. Evdən məni çağırırdılar ki, "gəl evə". Başa düşürəm, darıxmışdılar, istəyirdilər evdə oturma.

- Yubiley ərəfəsində Kürdəxanaya düşmək də varmı tələyinizdə...Oradakı 18 gün 18 il kimi keçmədi ki?

- Yox, orda vaxt çox tez keçirdi. Əslində mən "zon" a getməyə hazırlaşırırdım. Düşünürdüm ki, aşağısı 3 il olacaq. Birinci dəfədir ki, orda mən real istirahət elədim. (gülür) Çünki orada heç yerə getmək lazım deyil. Kitab oxuyursan, yatırsan. Gündə 2-3 dəfə idman edirdim. Bəzən uşaqlarla birgə krossvord həll eləyirdim. Tele-

yo x idi. Təsədüf oldu.

- Bəlkə də hərbi sahəni seçsəydiniz, indi çox məşhur bir general idiniz.

- Hərbi sahəni istəyirdim. Mən lap kiçik vaxtımdan valideynlərimdən tələb edirdim ki, - o vaxt hələ bizdə "Naxçıvanski" yox idi - mənə göndərin Rusiyaya, "Suvorov" məktəbində oxumaq istəyirəm, hərbcı olacağam. Həmişə hərbcı olmaq istəmişəm. Amma 8-ci sinfi bitirəndə artıq musiqi ilə məşğul olmağa başladım. 1973-cü ildə mənə hərbi komissarlığa çağırıldı. "Naxçıvanski" təzə açılmışdı. Hərbi komissar mənə rusca kitab verdi ki, "oxu". Mən də rusca

Alman seçicilərə yardımlarımız haqda

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

Avropa Komissiyası yay-qış vaxtına keçid qaydasını ləğv etmək üzərində düşünürmüş. Bu haqda alman mətbuatı yazmışdır. Əlbəttə. Yəne bizim aramızca düşüblər. Biz nə eləsək, avropalılar da bunu yamsılayırlar. Aftafadan yararlanmağı, çimməyi, haqqın yoluna gəlməyi bizdən öyrənmişdilər. Lap o reklamda deyilən kimi:

“Atası nə eləsə, oğlu da onu təkrarlayır”. Axı elmi baxımdan avropalıların ulu babalarının Qafqazdan çıxıb gətməsi isbata yetmişdir. Onlar ağ irqi elə bu cür də elmi adla çağırırlar: “caucasian race”. Qafqaz irqi. Qafqazda isə məlum olduğu kimi yerli və çoxsaylı xalq biz azərbaycanlılarıq. Ermənilər sonradan köçürülüb, gürcülər isə irq yaratmağa bəs eləyəcək sayda deyillər. Qalırıq təkə biz. Sözləşmə, qədim yunan miflərində Prometeyin Qafqaz dağlarında zəncirlənib ciyərinin qartalə yedirdilməsi əhvalatı (bax: Kürdəxanıda siyasi dustaqlar), yaxud Odisseyin qızıl yunlu qoyunun dalyca Borçalının Faxralı kəndinə səyahəti bizim dünya tarixində izlərimizdən sayılır. Sonuncu əsasında Homer məşhur əsərlərindən birini yazmışdır; Homerin xalq aşığı olduğu, saz çalması da elmi-arxeoloji baxımdan sübuta yetibdir. Özü də kişini yaxşı aşığı olduğu üçün paxıllıqdan Ağaməmnun (yunan mənbələrdə Aqamemnon) adlı padşah kor elətdirmişdir ki, bu da gözəl vətəndaşımız Koroqlunun, başqa gözü çıxmış qardaşlarımızın əhvalatları ilə üst-üstə düşməkdədir. Ta söhbət açılıb, “Dədə Qorqud”dakı Təpəgöz də yunan miflərindəki təkgöz varlıq Siklop müəllimin ulu babasıdır. Bunun da adını xalqa mənfəi münasibətinə görə belə qoyublar, yazım bilirsiniz.

Keçən həftə isə Almaniyada dövlətin şefi Angela Merkel xanımın partiyası ilə bağlı maraqlı fakt ortaya çıxıb. Sən demə bu partiyanın yerli şöbələrindən biri deputat seçkisi kampaniyası zamanı Azərbaycanın bir şirkətdən 30-40 min avro pul alıbdır. İndi orda media-zad yazır ki, niyə bu pulu almırsınız, korrupsiyadır, nə bilim-nədir...

Əlbəttə, qələt eləyirlər, başlarını da daşa döyürlər. Azərbaycanın pulu, sərvəti Avropanın inkişafına, seçkilərinə-filanına qoyulmayıb hara qoyulmalıdır? Tur Heyerdal Qobustan qayasında gəmi şəkli tapmışdı, məlum olmuşdu norveçlilərin də ulu babaları burdan üzüb gedibdir. Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi İdarəsinin xəttiylə. İndi biz öz nəvələrimizin seçkisinə yatırım qoyuruq. Özü də belə pis çıxmasın, Alfred Nobel Bakı neftinin pulu ilə mükafat təyin edəndə, indiyə qədər bunu sağa-sola payladınız, heç şikayət eləyən görmədik, nə oldu, indi pisinizə gəlib bizim pul? Ağıllı olun. Özüünüzü yığırdırın. Mərifətiniz çatsaydı o Nobelin bir dənəsini də indiyə qədər Anar müəllimə, Fikrət Qocaya, heç olmazsa Aydın Xana verərdiniz.

Qaldı Almaniyada seçkilərinə pul qoymağımız, bunun da səbəbləri vardır. AzTV-nin məlumatlarına görə Almaniyada bir neçə il qabaq dağılmaq ərəfəsində idi. Frankfurt narkomanlar, Hamburqda diləncilər, Berlində oğurlar at oynadırdı. Yazıq, dinc, fəqir alman xalqı əzab çəkirdi. Dəfələrlə Azərbaycanın Almaniyadakı səfiri Ramin müəllimə ərizə, şikayət, xahiş, minnətdarlıq, təşəkkür məktubları yazır, zəhmətkeş teleqramları vurub “Bizi bu dərəbəylikdən qurtarın” deyirdilər. İndi bunun müqabilində cəmi 30-40 min pul ayırmışığı, gözünüzə girir? Məhz həmin pulun köməyi ilə Angela xanımın partiyası həmin seçki dairəsində qalib gəldi, yerli “Hacı Mədə” deputat oldu. Başa düşmərim bunlar daha nə istəyirlər. Ümumiyyətlə, tarix göstərib ki, alman xalqı bəzən pisi yaxşıdan, düzü əyridən, manatı avrodan, AXC-ni Müsavatdan, Milli Şurayı REAL-dan ayırmaqda çətinlik çəkmişdir. Elə o vaxt da Azərbaycanlı əsirlər Naxçıvanın Düdəngə kəndindən olan mayor Əbdürrəhman bəyin başçılığı altında legion yaradıb sovet ordusuna qarşı döyüşüblər, nə qədər almanı xilas eləyiblər. Ştirlits də azərbaycanlı olub, soyadı İsayev imiş. Yəne bir kinomuzdan sitatı paraifraz (təzə termindir, Nazirlər Kabineti təsdiqləyib) eləsək, “səkkiz min pul alıblar, oynamaqlarına bax”.

Vallah, belə getsə biz daha heç kimə pul verməyəcəyik. Plitkənizi qazsız, hamamınızı susuz, maşınızı benzinsiz, yaxmacınızı kürsüz, cibinizi manatsız qoyarıq, Azərbaycan həqiqətlərini anlayarsınız.

Azərbaycan daha bir tarixi görüşə ev sahibliyi edir

Bu gün - oktyabrın 30-da Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan iki günlük səfərlə Bakıya işgüzar səfərə gələcək. Budəfəki səfəri əvvəlkiyərdən fərqləndirən əsas özəllik, sözsüz ki, onun tarixi əhəmiyyət daşımasıdır. Söhbət 10 il öncə inşasına başlanmış Bakı-Tiflis-Qars (BTQ) dəmir yolunun paytaxtımızda reallaşacaq tənənəli açılış mərasimindəndir. Bu münasibətlə Gürcüstanın baş naziri Georgi Kvirikaşvili və Qazaxıstan prezidenti Nusrultan Nazarbayevin də paytaxtımıza gəlişi gözlənilir.

Ərdoğanın iki qardaş dövlət arasında əlaqələrin bərpasının 25 illiyi ərəfəsinə təsadüf edəcək ziyarəti çərçivəsində həmçinin, Bakıda Azərbaycan-Türkiyə Yüksək Səviyyəli Strateji Əməkdaşlıq Şurasının iclası keçiriləcək. Türkiyə lideri səfər öncəsi bildirib ki, o, İlah Əliyevlə birgə yeni dəmir yolu marşrutu üzrə qatarda keçmək niyyətindədir. “Bundan başqa, Türkiyə, Azərbaycan və Gürcüstan arasında danışıqlar aparılacaq”, - deyər Ərdoğan vurğulayıb.

Beləcə, daha bir tarixi tədbirə ev sahibliyi edəcək Bakıda baş tutacaq görüşlərdə əsasən 3 hədəf güdüdür - Bakı-Tiflis-Qars demiryolunun tənənəli açılış mərasimi, iki qardaş ölkə arasında Yüksək Səviyyəli Strateji Əməkdaşlıq Şurasının iclası (“saat əqrəbləri”nin tutuşdurulması) və üç qonşu, strateji tərəfdaş ölkə arasında inteqrasiyanın yeni mərhələyə qalxmasının təsbit edilməsi. Qazaxıstan liderinin də töhrənə qatılması sözsüz ki, tədbirin beynəlxalq önəmindən xəbər verir və onun siyasi sanbalını artırır. Bakıda habelə, bir sıra iktərəfli sənədlərin imzalanması nəzərdə tutulur.

Açılış gözlənilən BTQ isə Azərbaycanı ilk dəfə demiryolu ilə qardaş ölkəyə birləşdirəcək, Türkiyə, Azərbaycan və Gürcüstanın müstəqilliyini, o sırada iqtisadi müstəqilliyini və təhlükəsizliyini daha da möhkəmləndəcək, iki qardaş ölkəni bir-birinə daha sıx bağlayacaq. Bakıda aparılacaq iktərəfli müzakirələr isə Türkiyə-Azərbaycan arasında dostluq və qardaşlığın sarsılmazlığını növbəti nümayiş olacaq.

Yəqin ki, Bakıda Qarabağ mövzusunda da açıqlamalar və bəyanatlar olacaq. Ona da şübhə yox ki, Türkiyə prezidenti bir daha bu məsələdə ölkəsinin prinsipial mövqeyini bəyan etməklə, Azərbaycanın yanında olduğunu bildirməklə işğalçı Ermənistanə növbəti dəfə öz yerini göstərəcək, ismarışını göndərəcək. Ümid edək ki, Bakıda sayın Ərdoğan işğal altındakı Dağlıq Qarabağa qanunsuz səfər etməmiş 4 xainlə bağlı Azərbaycan

Ərdoğan bu gün gəlir: gözlər yenidən Bakıda

Liderləri paytaxtımıza toplayan 3 səbəb; Qazaxıstan prezidenti və Gürcüstan baş nazirinin də qatılacağı Bakı zirvəsi işğalçı Ermənistanə növbəti xəbərdarlıq ismarışı olacaq; **ekspert:** “Azərbaycanın dünya üçün strateji əhəmiyyəti artır...”

xalqının ondan eşitmək istədiyi sözü də dilə gətirəcək.

Yada salaq ki, prezident İlah Əliyev son çıxışlarında BTQ ilə bağlı gözləntilərinin böyük olduğunu söyləyib. Dövlət başçısı oktyabrın 20-də İstanbulda inkişaf etməkdə olan səkkiz ölkənin iqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının (D-8) IX Zirvə görüşündəki çıxışı zamanı deyib ki, Bakı-Tiflis-Qars dəmir yolu Avropa ilə Asiya arasında ən qısa yol olacaq. Ölkə başçısı onu da bildirib ki, Azərbaycan Şərqi-Qərbi və Şimal-Cənubi nəqliyyat dəhlizlərinin yaradılmasına böyük sərmayələr qoyur.

Bu nəqliyyat dəhlizi Avrasiyanın iqtisadi inkişafı üçün sözsüz ki, yeni imkanlar açacaq. Ona görə ki, BTQ Avropa ilə Asiyaya birləşdirən beynəlxalq dəmir yoludur. Asiya ölkələrinin yükləri bu yolla Avropaya çıxarıla biləcək. Regionun digər dövlətləri, Ukrayna, Türkmənistan, Qazaxıstan da bu dəmir yoluna qoşulmaq istəyir. BTQ-dan keçəcək ilk qatar isə artıq yola düşüb. 3 gün öncə Qazaxıstanın Kustanay stansiyasından 82 konteynerdən ibarət yük qatarı BTQ-dan keçməklə Türkiyənin Mersin stansiyasına yola salınıb.

Təbii ki, BTQ eyni zamanda geosiyasi layihədir. Bu nəqliyyat dəhlizi Ermənistanın izolyasiyasını daha da gücləndirəcək. Demək, işğalçı ölkənin iqtisadi, sosial, demografik vəziyyəti bir az da pisləşəcək. Bu xüsusda Azərbaycanla ilgili bir mühüm detal da var: bu da ondan ibarətdir ki, qonşu Gürcüstan belə meqa-layihələrlə, digər bağlarla Azərbaycan və Türkiyəyə daha sıx bağlanacaq, faktiki, həm də Bakı və Ankaradan yaxşı mənada asılı olacaq ki, bu da öz növbəsində Ermənistanın Rusiya və Avropaya yeganə çıxış yolu olan Gürcüstanla bağlı planlarına növbəti zərbə olacaq. Çünki rəsmi Tiflis istəsə belə, Bakı və Ankaranın maraqlarını tapdıyıb İrəvanla öz iqtisadi maraqlarını naminə hansısa sövdələşmələrə risk etməyəcək.

Məsələn, Ermənistan neçə vaxtdır onu Rusiya ilə birləşdirən Abxaziya demiryolunun işə salınmasına çalışır. Bu, Qarabağda müharibənin başlayacağı halda Rusiyanın işğalçı Ermənistanə quru yolla hərbi kömək göstərməsi baxımından da vacibdir. Lakin Gürcüstan hökuməti buna izn vermir - həm də Azərbaycan və Türkiyə ilə mövcud əlaqələrin ondan ötrü vazkeçilməz əhəmiyyətinə görə.

BTQ nəqliyyat dəhlizi bu əlaqələri bir az da gücləndirəcək. Ən əsası, Azərbaycanın tranzit ölkə kimi, Bakının mühüm paytaxt və liman şəhəri kimi region və dünya üçün önəmi artacaq. Bu isə həm də Qarabağ məsələsində söz sahibliyimizin güclənməsi deməkdir.

“Bakı-Tiflis-Qars demiryol xətti təkə beynəlxalq nəqliyyat layihəsi kimi deyil, eyni zamanda Azərbaycan qeyri-neft sektorunda reallaşan vacib layihələrdən biri kimi qiymətləndirilməlidir”. Bu sözləri iqtisadçı ekspert Vüqar Bayramov yeni dəmir yolunun strateji və iqtisadi əhəmiyyətini mətbuatə şərh edərkən deyib.

“Bakı-Tiflis-Qars demiryol xəttinə marağ həddindən artıq böyükdür. Çünki bu layihə iqtisadi cəhətdən böyük önəm kəsb edir. Azərbaycan həm sözügedən layihə vasitəsi ilə tranzit ölkə olaraq dövlət gəlirlərini artıracaq, həm də təbii ki, özünün xüsusən qeyri-neft sektorunda istehsal olunan məhsullarını Türkiyə və Avropa bazarına çıxarma imkanını qazanacaq. Asiya ilə Avropanı birləşdirən demiryol xətti kimi bu layihə həm Avropadan, həm də Asiyadan məhsulların ixracının reallaşdırılmasını mümkün edəcək. Bundan əlavə, bu layihə Orta Asiya ölkələrinin Avropa ilə əlaqələrinin genişlənməsinə də şərait yaradacaq. Bu, həm də Azərbaycanın strateji əhəmiyyətini artıracaq”, - deyər iqtisadçı qeyd edib.

Beləliklə, Azərbaycan daha bir möhtəşəm və tarixi tədbirə ev sahibliyi etməyə hazırlaşır. Gözlər yenidən Bakıda...
Analitik xidmət

ABŞ Dövlət Departamenti Konqresin yeni sanksiya qanununun tələbinə uyğun olaraq Rusiya müdafiə sənayesinə aid 33 şirkətin siyahısını hazırlayıb. Rusiya hərbi-sənaye kompleksinin, demək olar ki, bütün iri şirkətləri siyahıya salınıb. Trump administrasiyasının nümayəndələri The New York Times qəzetinə bildirlər ki, bu siyahı öz-özlüyündə sanksiyaların kəskinləşdirilməsi deyil, amma ona elə təşkilatlar daxil edilib ki, onlar ya Rusiya hökumətinin müdafiə və kəşfiyyat idarələrinin bir hissəsidir, ya da onun xeyrinə işləyirlər.

"ABŞ-in yeni sanksiyaları Azərbaycana silahın mümkün çatdırılmasına mane olacaq, çünki bu, şirkətlərlə ticarət edənlerin hamısının cəzalandırılması üzrə geniş imkanlar verir". Bunu isə virtualaz.org-a Rusiyada çıxan "Silahların ixracı" jurnalının baş redaktoru, Strategiyaların və Texnologiyaların Analizi Mərkəzinin eksperti Andrey Frolov deyib. Andrey Frolovun sözlərinə görə, vəziyyət ciddidir və görünür ki, getdikcə daha pis olacaq. Özü də uzun müddətə.

Politoloq Elxan Şahinoğlu məsələ ilə bağlı "Yeni Müsavat"a öncə bildirdi ki, Rusiyadan çoxlu sayda dövlətlər silah alır: "Rusiya dünyanın ən böyük silah istehsalçılarındandır. ABŞ-in Rusiyanın hərbi sənaye kompleksinə aid müəssisələrin bir qismini

sanksiya altına alması o demək deyil ki, bu sənaye müəssisələri mütləq üçüncü ölkələrlə əməkdaşlığı dayandıracaq və ya üçüncü ölkələr ABŞ-dan qorxaraq Rusiyadan bu silahları almayacaq. Belə olacağını zənn etmirəm. Azərbaycanın özünə bu silahlar çox vacibdir. Biz heç də çox ölkələrdən silah ala bilmirik. Qərb ölkələri bizə silah satmır. ABŞ da bizə silah satmır. Ona görə də Azərbaycan çox məhdud sayda ölkələrdən silah ala bilər. Bu ölkələr Rusiya, Türkiyə, Pakistan, İsraildir və sair. Məsələnin ikinci tərəfi də var. Tutaq ki, Azərbaycan Vaşinqtonun sanksiyalarını nəzərə alıb Rusiya ilə silah alış-verişində geri addım atsa, Azərbaycan-Rusiya münasibətlərində problemlər yaranacaq. Rusiya görəcək ki, Azər-

Azərbaycan ABŞ sanksiyalarının təsiri altına düşə bilər - silah embarqosu

Ekspert: "Bakı bu sanksiyalara görə geri addım atsa, Rusiya ilə münasibətlərində problem yaranacaq..."

baycan ABŞ-in sanksiya qərarından ehtiyat edərək geri addım atdı, o zaman Azərbaycana təzyiqlər artıracaq. Bu da indiki vaxtda Azərbaycanın təhlükəsizlik maraqlarına cavab vermir".

Ekspert deyir ki, onsuz da ABŞ-Azərbaycan münasibətlərinin hərbi tərəfi elə də geniş sahələri əhatə etmir: "Ona görə də ABŞ-in sanksiyalarını Bakının nəzərə alacağı ehtimalı həddən artıq aşağıdır. Nəzərə almayanda necə olacağına gəlincə, inanmıram ki,

bu zaman ABŞ-la münasibətlər korlanacaq. Çünki Amerika da anlayır ki, Azərbaycan kiçik dövlətdir, sərhəndəki Rusiya ilə kəllə-kəlləyə gələ bilməz. Tutaq ki, biz ABŞ-in sanksiyalarını nəzərə aldığımızda, Amerika bizi Rusiyadan qoruyacağı? Əlbəttə ki, yox. Amerika bizi qorumayacaq. Biz Rusiya ilə niyə üz-üzə qalmalıyıq? Vaşinqtonun özü Azərbaycanın çox mürəkkəb regionda öz varlığını qoruduğunu anlayır. Ona görə də Azərbaycana çox təzyiqlərin

olacağını düşünmürəm. Həssas edərəm ki, ABŞ-in sözügedən sanksiya qərarı sadəcə, Rusiya əleyhinə yönəlmiş sanksiya siyasətidir. Bunun üçüncü dövlətlərə ABŞ tərəfindən şamil ediləcəyini düşünmürəm. Çünki o zaman Amerikanın özünə ciddi problemlər yaranar. ABŞ Rusiyadan silah alan bütün ölkələrə qarşı təzyiqli siyasətinə baş vursa, görün ABŞ-la nə qədər ölkənin münasibətləri gərginləşər. Eyni sözləri Ermənistan da aid etmək olar".

Politoloq Şahin Cəfəri isə bildirdi ki, ABŞ özü Rusiyanın həmin silah şirkətlərinin böyük əksəriyyətinə daha əvvəl sanksiya tətbiq edib. İndi təzə söhbət ondan ibarətdir ki, bu şirkətlərlə iri sövdələşmələrə gedən başqa ölkələr və qurumlar da ABŞ-in sanksiyasına məruz qalacaq. "Burada bir az qeyri-müəyyənlik var, çünki Rusiya ilə konkret neçə milyon dollarlıq razılaşmanın sanksiya altına düşəcəyi məlum deyil, qanunda yalnız "iri tranzaksi-

yalar" yazılıb. Seçim etmək və qərar vermək Dövlət Departamentinin öhdəsinə buraxılıb, lakin Konqres bu prosesə ciddi nəzarət edəcək ki, hökumət qanunun yanından keçməyə çalışmasın. Buradan belə nəticə hasil olur ki, Azərbaycan və Ermənistan da ABŞ-in sanksiyasına məruz qala bilər, çünki hər iki ölkə Rusiyadan külli miqdarda silah alır. Eləcə də Türkiyənin Rusiya ilə C-400 anlaşması da, reallaşacağı təqdirdə, sanksiya altına düşə bilər. Bir daha qeyd edim ki, bu məsələdə qeyri-müəyyənlik var və hansı məbləğdə anlaşmaların sanksiyaya məruz qalacağı bəlli deyil", - deyərək qeyd edib.

Ekspertin sözlərinə görə, ümumilikdə bu qanunu hazırlayan senatorların məqsədi Rusiya hərbi sənayesinə zərbə vurmaq və onu inkişafdan saxlamaqdır: "Rusiya iqtisadiyyatının başqa sahələri ilə bağlı da analoji siyahılar hazırlanacaq. Proses hələ indi başlayır".

□ Etibar SEYİDAĞA

İspaniya Azərbaycanın yolu ilə gedir? - Kataloniya məsələsində maraqlı gəlişmə

"Kataloniya İspaniyanın daxili işidir" deyən beynəlxalq birlik eyni yanaşmanı niyə Qarabağ məsələsində sərgiləmir?

İspaniya dövləti Kataloniyada keçirilən referendumdan sonra bu bölgə ilə bağlı ard-arda addımlar atmaqdadır. Son atılan addımlardan biri Kataloniyanın muxtariyyətinin ləğv edilməsi oldu. Prosesin gedişini izlədikdə İspaniyanın vaxtilə Azərbaycanın getdiyi yol ilə getdiyi təəssüratı yaranır. Dağlıq Qarabağda yaşayan ermənilər Azərbaycandan ayrılıqlarını elan etdikdən sonra Azərbaycan da Dağlıq Qarabağın Muxtar Vilayət statusunu ləğv etmişdi.

Beynəlxalq təşkilatların və əsasən də Avropa dövlətlərinin Kataloniya və Dağlıq Qarabağ məsələsinə münasibətlərində isə açıq-aşkar fərq olduğu ortalıqdır. Kataloniya məsələsinin İspaniyanın daxili işi olduğunu bəyan edən BMT, ATƏT, Avropa Birliyi, bütün Avropa dövlətləri eyni mövqeyə illərdir Qarabağ məsələsinə münasibətdə ortaya qoymurlar. Belə fərqli yanaşmanın nədən qaynaqlandığı barədə politoloq Natiq Miri ilə danışdıq.

Politoloq öncə bildirdi ki, sözügedən hər iki prosesi düzgün dəyərləndirmək lazımdır: "Qarabağ problemi ilə Kataloniya məsələsinin mənbəyi və mahiyyəti eyni deyil.

Onu qeyd etmək lazımdır ki, Dağlıq Qarabağ problemi tək-cə separatizm deyil, eyni zamanda ortada kənar bir dövlət - Ermənistan tərəfindən Dağlıq Qarabağın işğal edilməsi faktoru var. Çünki bütün bu proses böyük Ermənistan ideyası adı altında Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ ərazisini işğal etməklə oranı Ermənistanla birləşdirmək, mümkün olmasa, ən azından ikinci bir erməni dövlətinin yaradılmasına xidmət edir. Ancaq Kataloniyada fərqli bir situasiyadır. Kataloniyanı kənar hansısa dövlət işğal etməyib. O ki qaldı Dağlıq Qarabağ problemi ilə Kataloniya məsələsinə beynəlxalq qurumların və dövlət-

lərin fərqli yanaşmasına, burada müxtəlif səbəblər var. Dağlıq Qarabağ münasibəti bəlkə də dünyada yeganə münasibətdir ki, bütün beynəlxalq təşkilatların və dünya güclərinin ona yanaşması tamamilə fərqlidir. Yeni bu münasibətə beynəlxalq hüquq müstəvisində yanaşma tərzini yoxdur. Qarabağ məsələsinə münasibətdə faktiki olaraq beynəlxalq hüquq və konvensiyalar çey-

nənir. Beynəlxalq hüquqda selektiv yanaşma mümkün deyil. Beynəlxalq hüquq hər bir dövlətin özünün qəbul etdiyi hüquq çərçivələrindən də üstədir. Ona görə də Dağlıq Qarabağ məsələsinə münasibət də digər münasibətlərə olduğu kimi, beynəlxalq hüquq normalarına uyğun olmalı idi və olmalıdır. Ancaq çox təəssüf ki, ikili standart bu məsələdə tətbiq edilir. Xüsusilə də

xristian həmrəyliyinin təsiri altında Dağlıq Qarabağ məsələsində xalqların öz müqəddəratını təyin prinsipini paralel olaraq tez-tez dövrüyyəyə buraxırlar. Halbuki, bu birbaşa beynəlxalq hüququn özünü təkliz edir. Çünki Dağlıq Qarabağda yaşayan ermənilər milli azlıq olaraq tanınıb, erməni xalqı bu ərazilərdə aboregen olmadığı üçün burada milli azlıq statusundadırlar. Milli azlıqlar isə özlərinin yaşadığı coğrafiyanın siyasi taleyini beynəlxalq hüquqa görə həll edə bilməzlər. Yeni hər hansı bir səsvermə, referendum keçirməklə ərazisində vətəndaş olaraq yaşadıqları dövlətin qanunlarını tapdayıb onun ərazisində dövlət yarada bilməzlər. Beynəlxalq hüquq bunu qadağan edir. Təəssüf ki, beynəlxalq hüquq gözdən keçirilib və Dağlıq Qarabağ məsələsinə yanaşmada fərqli mövqə ortalığa qoyulur".

Politoloq vurğuladı ki, 24 il dir bu proses ona görə uzanır ki, ATƏT-in Minsk Qrupunda olan üç həmsədr dövlətin hamısı xristian dövlətləridir və erməni təəssübkeşliyi edirlər: "Çox maraqlıdır bu üç dövlətin ortaq qəbul etdiyi yeganə gərək ondan ibarətdir ki, Dağlıq Qarabağda referendum keçirilsin. Azərbaycan isə haqlı olaraq buna razılaşmır. Beləliklə, məhz həmin üç dövlətin erməni təəssübkeşliyi üzündən Dağlıq Qarabağ problemi həll olunmur. Ancaq Kataloniyaya münasibətdə fərqli situ-

asiya var. Çünki Kataloniyanın müstəqillik qazanması bütövlükdə Avropa Birliyi məkanının çox sürətlə dağılmasına gətirib çıxara bilər. Diqqət edirsinizsə, Kataloniyada referendum öz ardınca Avropada separatizm dalğasını gətirməyə başladı. Əgər Kataloniyada müstəqillik tanınsa əmin olun ki, çox yaxın zamanda Avropa Birliyi bir vahid məkan funksiyasını itirəcək. Bax, bu təhlükə mövcud olduğu üçün Avropa Birliyinin, ABŞ-in, BMT-nin, ATƏT-in və digər beynəlxalq qurumların Kataloniya məsələsinə münasibəti birmənalı oldu, bu məsələni yaşadıqları dövlətin qanunlarını tapdayıb onun ərazisində dövlət yarada bilməzlər. Beynəlxalq hüquq bunu qadağan edir. Təəssüf ki, beynəlxalq hüquq gözdən keçirilib və Dağlıq Qarabağ məsələsinə yanaşmada fərqli mövqə ortalığa qoyulur".

N.Mirinin sözlərinə görə, əslində Kataloniya məsələsinə bu cür münasibətin ortaya qoyulmasından sonra Azərbaycana Dağlıq Qarabağ məsələsi ilə bağlı hərəkətə keçmək üçün ciddi şans yaranıb: "Azərbaycan dövləti hücum xarakterli diplomatik fəaliyyətə keçməlidir. Məsələ qoyulmalıdır ki, Kataloniyanın müstəqilliyi tanınmırsa və bu məsələ İspaniyanın daxili işi elan edilirsə, bu, bir daha onu dikte edir ki, beynəlxalq birlik Dağlıq Qarabağ məsələsinin də Azərbaycanın daxili işi olduğunu elan və qəbul etməlidir. Bəyan edilməlidir ki, Azərbaycana yanaşma tərzini dəyişməyəcəksə, bu, beynəlxalq hüququn pozulmasının və ikili standartın etiraf olunmasıdır".

□ Etibar SEYİDAĞA

Vəhdət Partiyasının sədri, deputat Tahir Kərimli son günlər ölkə mətbuatının gündəmində olan simalardan birinə çevrilib. Onun Azərbaycanın Avropa Şurasından çıxarıla biləcəyi ilə bağlı iddialara münasibəti ciddi müzakirə olunur. Partiya sədri sört qınaqlara, tənqidlərə məruz qalır. T.Kərimli ilə bu və ya digər məsələlərlə bağlı geniş söhbət etdik.

- Tahir bəy, yaqın ki, siz də şahidisiniz ki, fikirləriniz qalmaqal yaradıb. Ünvanınıza sətir ifadələr səsləndirilir, Yəni də eyni fikirdə qalırınsınız? Bu arada REAL sədri İlqar Məmmədovla bağlı yeni qərar verildi...

- Əvvəla, deyim ki, Allah İlqar Məmmədov da daxil, İsmayillı məbuslarının qapısını açsın. İsmayillıdan elə məbuslar var ki, Avropanın heç xəbəri yoxdur. Onların azadlığı üçün çalışıram. Ümid edirəm ki, yeni ildə əfv verilsə, onlar da azad olunlar. Mənim Avropa Şurası ilə bağlı dediklərimdə təhrif olunmalar var. Məsələn, mən deməmişəm ki, Avropa Şurası üzvləri əxlaqsızdır. Sevinc Osmanqızının səhifəsində, "Azadlıq" qəzetinin səhifəsində şəklimlə bu fikirlərim paylaşılıb. İnsanlar da fikirlərimlə tanış olmadan ağızlarına gələni yazırlar. Mən Avropa Şurasından çıxma məsələsini qoymamışam. Əksinə, Avropa Şurası daxil, beynəlxalq qurumlarla əməkdaşlığın tərəfdarıyam. Məsələ bu cür qoyulub ki, eğer beynəlxalq qurum qərarları icra etmədiyimizə görə bizi çıxarmaq istəsə, o zaman biz özümüz oradan çıxsaq, daha məsləhətli olar. Bir evə qonaq gədirsən, eğer səni orada sevmirlərsə, üzüsulu oradan getməyin daha yaxşıdır, nəinki səni oradan qovsunlar. Bildiyimiz qədərli ilə İlqar Məmmədovla bağlı noyabrın axırına qədər vaxt verilib. Görünür Azərbaycanın məsələsi müzakirə olunacaq. Avropa Şurasının müsbət tələbləri ilə yanaşı mənfi tələbləri də qarşımızda var. Unutmayaq ki, Avropa Şurası bizi korrupsiyada ittiham edir, amma üzvlərinin çoxu korrupsionerdir. Biz Avropa Şurasına daxil olanda partiya sədri kimi yazılı rəy vermişəm ki, onların bəzi tələbləri ilə razı deyiləm. Bunlardan biri ermənilərə qarşı zor işlətmək, digəri isə cinsi azlıqların hüquqlarının təmin olunması ilə bağlıdır. Qarabağla bağlı Avropa Şurası sözdən başqa heç nə etməyib. İndiyə qədər Türkiyə və Pakistandan başqa heç bir dövlət Dağlıq Qarabağın Azərbaycan ərazisi olduğunu dilə gətirməyib. Avropa Şurasının tələbi ilə ölüm hökmünü ləğv elədik. O zaman Ali Məhkəmənin keçmiş rəhbəri kimi bu məsələ ilə bağlı rəy vermişdim ki, qəsdən xüsusi amansızlıqla adam öldürmə cinayətlərində ittiham edilənlər üçün ölüm hökmünün qalmasını tərəfdarıyam. Digər tərəfdən istəyirlər ki, Azərbaycanın da gecə həyatı onların kimi olsun. Axı bu murdarlıqdır. Biz qafqazlıyıq, qürurumuz var. Belə insanlar varsa, müalicə etdirək, amma artmalarına imkan vermək olmaz. Bunlardan başqa heç nə deməmişəm.

- Müxalif kəsim sizi daha çox hədəf alıb...

- Doğrudur, bu düşərgə mənə o qədər söyür, təhqir edir ki. Biri deyir ki, 1992-ci ildə parlamentdə bağır-bağır danışmışam, digəri vəzifəmi dondurduğumu deyir. 25 ildə etmədiyimiz elə şeyləri mənə deyiblər ki, sadəcə, susmağa çalışmışam. Müxalifət içərisində bu ittihamları uduşmam. Bütün yalanlara dözmüşəm ki, bəlkə, müxalifətin şansı oldu. Mən bir gün də vəzifəmi dondurmamışam. İşləmişəm, sonunda da istefa ver-

bizim hakimiyyət yıxdı? 22 il mən işsiz qalmışam. Amma bunun səbəbi tək bu iqtidar olma yıb. Mənə mərhum Heydər Əliyev də iş təklif edib. Sadəcə, özüm getmədim. Bir çoxları kimi hakimiyyətimizi bərpa etməyimizə inanmışam. Özümüz-özümüzü işsiz qoymuşuq, ətrafımızı da. Hər şeyi qarşı tərəfə yükləmək düzgün deyil. Ümidlərimiz olub, onları da müxalifət liderləri sındırdı. AXCP iki dönmə parlamentdə oturdu.

sını yaradanda 7 siyasi partiya bizə qoşulmuşdu, 23 siyasi şuranın üzvü, 11 isə müavinim var idi. İndiki hakimiyyət, Müsavat və AXCP partiyaları içərimizdəki bəzi insanları ələ alıb, partiya-mızı parçaladılar. Biz, sadəcə, vəhdət, birlik istəyirdik. İndi hər şey əldən çıxıb. Hazırda bizim üçün ən əhəmiyyətli olanı sabitlikdir. Siz "Azadlıq" qəzeti deyildiniz ki, Suriyada 5 milyon insan küçələrə çıxıb, "Ərəb baharı" Azərbaycanın

ölüm hökmü çıxardı. Təsəvvür edin ki, bu işimi necə lağa qoyurlar. Bir-iki nəfər də deyirlər. Məndən ötrü İsmayillı evimin ətrafında tonqallar qalayıb mənə qoruyur, bərdəmə imza toplayırdılar. "Tahir Kərimliyi öldürsələr, onunla birlikdə öləcəyik" deyən xalq var idi. O vaxt bir vəzifə sahibi tapa bilmirdilər ki, mövcud quruluşa qarşı çıxınsınlar. Amma mən bu qətiyyəti göstərdim. "Panduk" erməni təşkilatının bərdəmə qəbul etdi-

ölkədə sabitliyi müdafiə edirsən, sabitliyin qarantıyası İlahım Əliyev olduğu halda, sən necə müxalifətəm deyirsən? Amma korrupsiyanın, haqsızlığın, sosial ədalətsizliyin düşməniyəm. Pensiya artırılmasını tələb etdiyim vaxt həmkarlarım belə üstümə düşmüşdü. Çalışdığımı ya edirəm, ya da gündəmə gətirirəm. Mən susaram, amma yalan danışmaram. Bəlkə də faciəm bundadır. Son tənqid olduğum statusların birində başlı-

"Bütün yalanlara dözdüm ki, bəlkə, müxalifətin şansı oldu"

Tahir Kərimli: "Avropa Şurası bizi korrupsiyada ittiham edir, amma üzvlərinin çoxu korrupsionerdir"

"Çalışıram ki, qəlbimdə əqidəmi öldürüb, hamı kimi olum"

mişəm. Onda da niyə əsəbi danışmışam? Qurduğumuz milli dövlət əldən gərdirdi. Bəli, demişəm ki, elə etməyin ki, intihar edim. İnandırın ki, siz də o vaxt yerimdə olsaydınız, eyni hərəkəti edərdiniz. Orada milyonların fikrini ifadə etmişəm. İnsanlar milli hökumətin gətirməsi üçün ölümlərinə hazır idilər. Orada mən qalib gəldim. Çıxışından sonra Milli Məclis dəğilə. Bir vəzifəli şəxsi Ali Məhkəmədə göstərə bilirlərmi ki, Tahir Kərimli vəzifəsinə bərpa edib? Hətta rəqəm deyirlər ki, 58 nəfəri vəzifəsinə guya mən bərpa etmişəm. Abbas Abbasov, Müzamil Abdullayev kimi şəxsləri vəzifələrə bu hakimiyyətə təyin edib, məhkəmə bərpa etməyib ki. Onlara artıq gücüm çatmır. Müxalifətdə olduğum zamanda İsa Qəmbəri dəstəklədim. Mən də istəyirdim ki, hakimiyyətdə qalaq. Amma biz başsız qaldıq, müxalifətimiz başsız atlıya bənzədi. Rəhbərimiz Bakıdan getdi, hərə də bir kəsin arxasınca getdi. Nə üçün

Halbuki toparlanmaq üçün şanslarımız var idi. Müsavat onları 10 il ittiham edib ki, hakimiyyətə satılmışsınız. Sonra Müsavat parlamentdə 5 il oturdu, AXCP onları hədəf aldı. Nəticədə iki böyük müxalif partiya sıradan çıxdı. Nəticə göz önündədir. Yeni Azərbaycan Partiyasına alternativ ola biləcək partiya ölkədə yoxdur. Ən yaxşı halda Müsavat və AXCP bir-birlərinə alternativdir. Bu həqiqəti dərk etməliyik. Sabitliyi saxlaya biləcək partiyamız da yoxdur. İdeoloji mübarizə də yoxdur. 4 cür ideologiya var. Liberal ideologiya tərəfdarları Qərbdən mayalanır. Milli ideologiyanın tərəfdarları Türkiyə ilə əlaqələr qurur. Dini ideologiyanın təmsilçiləri İranla əlaqələrə üstünlük verirlər. Sosialist ideologiyanın tərəfdarları isə Rusiya ilə əlaqələr qururlar. Azərbaycanda həttə siyasi dairələrin gözləri belə başqa ölkələrdədir. Belə olan vəziyyətdə millətin toparlanıb milli mübarizə aparmaq imkanları yoxdur. Biz Vəhdət Partiya-

sərhədlərinə yaxınlaşır. Bu baharı Azərbaycana dəvət edən sizlər deyildiniz? İndi nə üçün etmirsiniz? Niyə ancaq mənə ittiham edirsiniz? Azərbaycanca da korrupsiya, mənfi hallar var. Bu halları aradan qaldıracaq təşkilat, lider, güc varmı müxalifət cəbhəsində? İndiki hakimiyyət ən azından Suriyadan ölkəmizə dağıntıların keçməsinə imkan verməyib. Mən zərurətdən sabitliyi müdafiə edirəm. Çünki demokratik qaydada hakimiyyətə əvəzləyəcək siyasi qurum yoxdur. Belə bir güc ortaya qoyunlar, bir deputat, partiya kimi öncəliklə onları mən müdafiə edəcəm. Niyə özümüzü aldatmalıyıq? İnsanlar artıq yaxşı və ya pis insanlar axtarırlar. Amma biz 25-30 il əvvəl belə deyildik. Ən müqəddəs insana belə pis insan deyən olacaq. Siyasi liderlər də eyni vəziyyətdə düşüblər. Bilmirsən necə olasan. Bəzən insan etdiyi yaxşı bir işi deməyə utanır. Mən bütün nəslimi, ailəmi zərbə altında qoyaraq Mixail Qorbaçova

yi qərarı deməyə utanıram. Ora-bura gedəndə özümü qorumağa məcbur ki, bu qərarı birdən icra edərlər. Mənim günahım nədir? Milli azadlıq hərəkatı başlayanda hər şeyim var idi, vəzifəm, maddi imkanım. Bunun hamısını millətə qurban etdim. İndi heç nəyim yoxdur. Bu gün deputatam, amma yenə də ətrafım işsizdir. Nə etmişəm ki, mənə bu qədər nifrət edirsiniz?

- Deputat olandan sonra daha çox tənqid olunursunuz...

- Görün nə deyirlər, Tahir Kərimli nə üçün deputat olub. Sorğu aparsınlar, İsmayillı-Ağsu seçki dairəsində. Əgər 20% belə əleyhimə olsa, istefa verirəm. Bunlar düşünülür ki, hakimiyyət Tahir buraxmamalı idi. Neçə dəfə xalq səs verib, amma keçə bilməmişdim. Mənim saxtakarlığa ehtiyacım var idi? Nə qədər insan orada seçkiyə gəlsin, axı mən bilirəm ki, orada səs çoxluğum var idi. İndi də parlamentdə hər zaman xalq və dövlət mənafeyindən çıxış edirəm. Girib partiyamızın saytına baxsınlar görəcəklər. İstəmirəm ki, o çıxışlar yayılsın, çünki bu yaşımda şöhrət lazım deyil. 90-cı illərin axırında şeir yazmışdım. Belə idi:

Qəlbimdə bir qəfəs tikdim,
Əqidəmi əsir edib,
Sonra onu yenmək üçün,
Qəlbimdə bir qəbir qazdım,
Əqidəmi gömmək üçün.

O vaxtdan çalışıram ki, qəlbimdə əqidəmi öldürüb, hamı kimi olum. Hamı kimi beş manat pul qazanıb, ailəmi, uşağımı rahat saxlayım. Amma bacara bilmirəm, mən də belə insanam. Bir filmdə adicə bir şey görəni kimi kövrəlirəm.

- Tahir Kərimli özünü yenə müxalifətçi sayır?

- Mən oxucularımı da, sizi də aldada bilmərəm, mərkəzçi mövqədəyəm. Sadəcə, çalışıram ki, yaxşıya yaxşı, pisə pis deyim. Bu gün də Rəsulzadənin ideyalarına sadiqəm. Hər fürsətdə xalqım, dövlətim üçün imkanım olanları edirəm. Bu gün desəm ki, mən də müxalifətçiyəm, mənə deməzlərmi ki,

ğa belə cümlə çıxarınlar: "Tahir Kərimli deyir ki, mən külli miqdarda rüşvət almışam". O vaxt Çingiz Mustafayev üz-üzə verilişini açmışdı, mənə bir nömrəli kommunist Ramiz Əhmədovun evinə apardı. Orada rüşvət almağımı bağlı sual verəndə təsdiq etdim. Mənə nə üçün deməyimlə bağlı hücumlar oldu. Dedim ki, rüşvətə sovet rejimində çalışırıqsa, necə bu rejimi təmizlə çıxarıram. Külli miqdarda mənə rüşvət təklif olunduğunu demişəm. Vəzifədə olanda Əhmədov var idi, Yevlaxda 6 nəfəri öldürmüşdü. Başqa cinayətləri də var idi. Bir maşının arxası dolu pul mənə təklif olundu, amma götürmədim, ölüm hədələndim, geriye durmadım. Sonunda həmin şəxsi Ali Məhkəmənin zalından qaçırdılar. İndiki hakimiyyət bununla bağlı tədbir gördü, amma bizim hakimiyyət yox. O məbusla bağlı kriminal ələm pul yağır, təhdidlər yağdırırdı. Hətta o vaxt hakimiyyətdə yüksək post tutan bir şəxs mənə başımı ağıntmamağı, həmin şəxsi azadlığa buraxmağımı xahiş etdi. Lakin etmədim. 62 yaşa yaxınlaşmışam, artıq ən ağır sözlərə belə öyrəşmişəm. İttihamlar qarşısında da susmuşam, deyirlər ki, Tahir Kərimli o vaxt deyib ki, maşının nömrəsi 002 olsun. Vallah ayıbdır. Ədalət Tahirzadə adlı birisi də bunu kitabə salıb. Prezident olan şəxsə, Elçibəyə görə bunlar sual verirlər ki, niyə o vaxt qoyurdun ki, Tahir Kərimli 002 almaq istəsin. Ədalət Tahirzadə ilə münasibətim yoxdur, amma haqqımda o qədər həqarətlər yazıb. Ona cavab verməmişəm, qoy xalq onun yalanlarına inansın. Həyat budur, görünür tələmiz belədir, böhtan atıla-atıla yaşayırıq.

- 2003-cü ilin seçkilərindən sonra "mən bu hakimiyyətin rəhbərlik etdiyi ölkədə yaşamaram" demişdiniz. Hətta ölkəni tərk etmişdiniz. Nə dəyişdi ki, Tahir Kərimli nəinki o ölkədə yaşayır, hətta həmin ölkənin parlamentində oturur...

(Davamı gələn sayımızda)

Cavanshir ABBASLI

Keçən həftə katalonların öz müstəqilliklərini elan etməsi öz başlarına bəla oldu. Artıq İspaniya hökuməti cavab tədbiri olaraq, separatçı bölgənin muxtariyyətini ləğv edib. Yəni "çox" istəyən katalonlar faktiki, "az"dan da məhrum olublar. Ən önəmli, dünya birliyi, o sırada Avropa İttifaqı, BMT, ABŞ, NATO, Fransa, Almaniya, Türkiyə, hətta Rusiya İspaniyanın ərazi bütövlüyünü dəstəklədiklərini, Kataloniya məsələsini bu ölkənin daxili işi hesab etdiklərini bəyan ediblər. Azərbaycan da, təbii ki, bu sırada yer alır.

Göründüyü kimi, proses bir növ Dağlıq Qarabağdakı separatçı hərəkəti və rəsmi Bakının ona reaksiyasını xatırladır. Yada salaq ki, Dağlıq Qarabağda da qanunsuz referendumlar keçirilib və Azərbaycanın mərkəzi hakimiyyəti o vaxtkı Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətini ləğv edib. Hərçənd, Qarabağdakı erməni separatçılığı ilə Kataloniyanın müstəqillik hərəkəti arasında üç ciddi fərq qeyd etməyə dəyər.

Biri odur ki, 7 milyonluq katalonlardan fərqli olaraq, ermə-

ni xalqı çoxdan öz müqəddəratını təyin edib. Onun formal da olsa, "Ermənistan" adında dövləti var. Aynı sözlə, Qarabağdakı cəmi 100 minlik erməni əhəlinə də dövlət qurmaq üçün öz müqəddəratını təyin etmə haqqı tanınmışdır.

İkincisi, katalonlarla xaricdən konkret ölkə səviyyəsində hansısa hərbi, siyasi, maliyyə dəstəyi yoxdur. Bu mübarizədə onlar tamamilə tək dirlər. Azərbaycan kimi İspaniyanın ərazisinin bir hissəsi xarici (qonşu) ölkə tərəfindən

"İşğal altındakı Azərbaycan torpaqları gec-tez azad olunacaq" - Türkiyənin müdafiə naziri

"Azərbaycan xalqının hər hansı tələbi Türkiyə üçün əmrdir". Musavat.com-un məlumatına görə, bunu Trend-ə Bakıda keçiriləcək Türkiyə-Azərbaycan Yüksək Səviyyəli Strateji Əməkdaşlıq Şurasının 6-cı toplantısında iştirak etmək üçün ölkəmizə səfəri ərəfəsində Türkiyənin müdafiə naziri Nureddin Canikli deyib.

Nazir qeyd edib ki, torpaqların azad olunması üçün güclü dövlət olmaqla yanaşı, ölkənin müdafiə və hərbi sistemini də gücləndirmək lazımdır: "İşğal altındakı Azərbaycan torpaqları gec-tez azad olunacaq".

N.Canikli bildirib: "Həmişə bilsin ki, Azərbaycan və Türkiyə hərbi qüvvələri bu vaxta qədər bir-birlərinə lazımi dəstək verib və bundan sonra da dəstək veriləcək".

Nazirin sözlərinə görə, Azərbaycan və Türkiyə arasında bütün sahələri əhatə edən əməkdaşlığın gücləndirilməsi üçün xüsusi bir sazişə ehtiyac yoxdur: "Azərbaycan və Türkiyə bir-birlərinə hər cür dəstək göstərir. Azərbaycan xalqının hər hansı bir tələbi Türkiyə üçün əmrdir. Eyni zamanda, Azərbaycan da Türkiyədən hər hansı bir tələb olduqda əlindən gələni yerinə yetirir".

N.Canikli əlavə edib ki, Türkiyə və Azərbaycanın bir-birinə ehtiyacı var və hər iki dövlət öz səylərini müxtəlif sahələrdə birləşdirirlər: "Azərbaycan və Türkiyə "Bir millət, iki dövlət" olduqları üçün Azərbaycanın gücü Türkiyənin gücüdür".

Nazir onu da deyib ki, Azərbaycan və Türkiyə bundan sonra da birgə hərbi təlimlərin keçirilməsinə ciddi önəm verəcək: "Həmçinin, hər iki ölkədə müdafiə sənayesini inkişaf etdirmək və bir-birimizə dəstək vermək çox önəmlidir".

Tələbələrin ümidinə qalan işğalçı ordu - təcavüzkar tükənir

Ermənistanda ali təhsilə görə hərbi xidmətdən möhlət hüququnun ləğvində əsas motiv; düşmən ölkə sonuncu ümidini də Rusiyaya bağlayıb; **politoloq**: "İrəvan anlayır ki, Rusiyasız Azərbaycanın artan hərbi gücünə qarşı dura bilməyəcək"

işğal edilməyib. Yeni İspaniya işğala deyil, separatizmə məruz qalıb.

Üçüncüsü isə İspaniya Azərbaycandan fərqli olaraq, xristian dövlətidir. Yeni katalonlar da, ispanlar da xristiandır və qarşıdurmada gizli-açıq din amili, hansısa tərəfə gizli xristian təəssübkeşliyi yoxdur. Yerdə qalır separatçılıq faktoru - Dağlıq Qarabağ və Kataloniya məsələlərini bir-birinə yaxınlaşdıran yeganə amil.

****

Azərbaycanın sabiq xarici işlər naziri, politoloq Tofiq Zulfugarov isə hesab edir ki, Qarabağda separatçılıq yoxdur, işğal var və bu üzündən də işğalçıya işğalçı kimi yanaşılmalıdır. Cəbhədəki son erməni tərxiatlarına münasibət bildirən politoloqun sözlərinə görə, düşmən tərəf bu yolla Rusiyaya birbaşa konfliktə cəlb etmək, Azərbaycanın gündən-günə artan hərbi qüdrətini önlemək istəyir.

Bəs hazırkı durumda ATƏT-in Minsk Qrupunun vasitəçiliyi nə dərəcədə effektiv ola bilər?

Sualı cavablandıran sabiq diplomat vasitəçilərin məsələyə yanaşmasında iki fərqli baxışa diqqət yönəldib: "Söhbət Minsk Qrupunun keçmiş həmsədr Riçard Xoqlandın nizamlaşma prinsipləri və "Lavrov planı" deyilən plandan gedir. Bu, onu göstərir ki, Qarabağ konfliktini əhatə edən Rusiya və ABŞ-in mövqeləri bir-birindən fərqlənir. Moskva ilə Vaşinqton arasında gərginliyin güclən-

məsi tendensiyası göstərir ki, bu gərginlik Azərbaycan-Ermənistan konfliktində də özünü göstərəcək".

Elə isə necə etməli ki, tərəflər anlaşmaya gələ bilsin?

Azərbaycanın keçmiş baş diplomatına görə, bundan ötrü həmsədrlər yanaşmalarını dəyişməlidir: "Çünki biz görürük ki, Dağlıq Qarabağda millətlərin öz müqəddəratını təyin etmə hüququna dəxli olan separatçı problem və ya məsələ yoxdur. Burada yalnız Ermənistan tərəfindən Azərbaycan torpaqlarının işğal siyasəti, anneksiya (ilhaq) var. Bu açıq-aşkar faktlar həmsədrlərin təkliflərinin əsasında durmayınca, sülh danışıqların effekti və gələcəyi olmayacaq".

Hərbi əməliyyatların təzədən qızışması ehtimalına gəlinə, keçmiş XİN başçısının fikrincə, Ermənistanın siyasəti və strategiyası gərginliyi artırıb onu döyüş əməliyyatları səviyyəsinə çatdırmaq və konfliktə Rusiyaya cəlb etməkdən ibarətdir. "Ermənis-

tan anlayır ki, o, Rusiyasız Azərbaycanın artan hərbi gücünə qarşı dura bilməyəcək", - deyir politoloq əlavə edib.

****

Tofiq Zulfugarovun qənaəti ilə razılaşmaq qeyri-mümkündür. Ordusuna düzəməli çağırışçı tapa bilməyən və Rusiyanın arxasında gizlənən işğalçı böyük müharibə zamanı da, Azərbaycanın artan hərbi qüdrətini neytrallaşdırmaq üçün də bütün təkliflərdən yayınır. İşğalçı açıq və kobud şəkildə beynəlxalq hüquq normalarını tapdalayır. Bir sıra aparıcı qüvvələr bu işdə İrəvana qəsdən şərait yaradır. Beynəlxalq birlik isə işğalçı Ermənistanın beynəlxalq hüquq normalarını açıq və kobud şəkildə tapdalamasına seyrçi mövqe nümayiş etdirir. Əgər Ermənistan bu şəkildə özbaşınalığa davam edərsə və cəbhədə gərginlik səngiməzsə, Bakı "İsgəndər"lərin rəqibi sayılan "Polonez" reaktiv yayılım atəş sistemlərini işə salmaq məcburiyyətində qala bilər".

liyən artmasına, həmçinin gənclərin ölkəni tərk etməsinə səbəb olacaq.

Ancaq göründüyü kimi, ordusunu komplektləşdirmək problemi ilə üz-üzə qalan hakimiyyət gəncləri orduya göndərməyi üstün tutdu. Qanuna görə, tələbələrin təhsilə görə orduya çağırışından möhlət hüququ ləğv ediləcək. Yalnız hərbi sənaye komitəsi və Müdafiə Nazirliyinin sifarişləri ilə ali təhsil alanlar, o cümlədən hərbi həkim ixtisasına yiyələnlərə möhlət veriləcək. Ancaq təhsillərini başa vurduq-

ABŞ-ın "Stratfor" kəşfiyyat-analitik mərkəzinin rəhbəri Corc Fridmanın 2030-cu il üçün verdiyi proqnozlar maraqlıdır. O, həmin ildə dünyadakı bir sıra ölkələrin parçalanacağını, yeni dövlətlərin yaranacağını və hazırda mövcud olan bir sıra münaqişə ocaqlarının aradan qalxacağını düşünür. Proqnozlarda Azərbaycanla bağlı da bir sıra diqqətçəkən məqamlar var.

Belə ki, Fridman 2030-cu ilə qədər Rusiya Federasiyasının dağılacığını iddia edir. O hesab edir ki, bu proses Avrsiyada xaosa səbəb olacaq və yeni dövlətlər qurulacaq. Çeçenistan və Rusiyanın digər müsəlman əraziləri müstəqillik əldə edəcək, Finlandiya Koreyanı zəbt edəcək, Rumıniya isə Moldovanı özünə birləşdirəcək. Fridman proqnozlarına davam edərək qeyd edir ki, Tibet Hindistanın köməyi ilə müstəqillik əldə edəcək, Tayvan isə Çində öz təsirini genişləndirəcək.

Mərkəz rəhbəri Rusiyanın yox olmasından sonra Gürcüstanın Cənubi Osetiya və Abxaziyayı geri qaytaracağını, Ukraynanın bu prosesdə ona ciddi dəstək verəcəyini düşünür. Fridman Orta Asiyada da gələcəyini qaranlıq görür. O hesab edir ki, dağılma prosesi Qazaxıstandan başlayacaq, Astana Amerika güclərinin müdaxiləsinin qarşısını ala bilməyəcək, regionda uzun illər davam edəcək

vətəndaş müharibəsi yaşanaçaq.

Proqnozda Rusiyasız qalan Ermənistanın mövcud olmayacağı deyilir: "Bu ölkə Azərbaycan və Türkiyənin mənəfinə sızılacaq və xəritədən silinəcək. Bakı-Ankara ittifaqı güclənəcək və regionda əsas faktora çevriləcək. Azərbaycan həm də gələcəkdə regiondakı proseslərin idarə olunmasında əsas məkana çevriləcək".

Proqnozlarda Çinin də zəifləyəcəyi, dağılmasa da, böyük güc itirəcəyi deyilir. "Xüsusilə Sibirə möhkəmlənən Amerika, Orta Asiyadan radikal din-darlar Çini sıxışdıracaq, Honkonqda isə "rəngli inqilab" başlayacaq. Regionda Yaponiya güclənəcək. İranda dini hakimiyyət devriləcək. Tehranda şiə hakimiyyətinin devrilməsi Pakistana qədər sünni xilafətinin yaranması perspektivlərini açacaq" - proqnozlarda deyilir.

Bəs, bu proqnozlara inanmaq olarmı? Deputat, politoloq

"2030-cu ilədək Rusiya

dağılacaq, Ermənistan xəritədən silinəcək, Azərbaycan isə..."

"Stratfor"un Azərbaycanla bağlı proqnozlarına inanaq mı? **Elman Nəsirov:** "Bu proqnozlarda müəyyən müsbət toxumlar var..."

Elman Nəsirov proqnozların reallığı əks etdirmədiyini düşünür: "Fridmanın bu proqnozları əslində növbəti 13 il ərzində dünyada çox ciddi proseslərin baş verəcəyi ilə bağlı mövqeləri özündə əks etdirir. 13 il ərzində Rusiya kimi bir nəhəng dövlətin parçalanması, Çinin son dərəcə zəifləyəcəyi, Yaxın Şərqdə, Mərkəzi Asiyada və dünyanın əksər regionlarında siyasi proseslərin yüzə səksən dərəcə dəyişməsi ilə bağlı proqnozlar reallığa adekvat deyil. Nəzərə alsaq ki, Rusiyanın müstəqilliyinin 26 yaşı var. Bu müddət ərzində bu ölkə xeyli güclənib. Amerikalı ekspertlər qeyd edirlər ki, biz Rusiyanın nəhəng potensialına sahib olduğumu fərqləndiririk, bilirdik ki, bu ölkə gec-tez özünə gələcək, lakin Kremlin bu qəddər özünə gəlib, böyük iddialarla çıxış edəcəyini proqnoz-

laşdırmırdıq. Bu nəticə ilə Fridmanın proqnozları arasında çox böyük fərq var. Belə proqnozlar sensasiya xarakteri daşıya bilər. Bu proqnozun hazırlanma yerinə baxanda görürsən ki, Amerikadır. ABŞ-da Harvard Universitetində bir ensiklopediya var, Amerikanın etnik tərkibləri ilə bağlıdır. Orada göstərilir ki, bu ölkədə 117 etnos fəaliyyət göstərir. Belə bir proqnozlar da var ki, əgər Amerikanın çöküşü başlasa, o zaman həmin etnosların hər biri ayrılmaq iddiasını ortaya qoyacaqlar. Fridmanın bu proqnozunda Amerikanın gələcəyi ilə bağlı heç bir şey öz əksini tapmayıb. Bu baxımdan hesab edirik ki, bu proqnoz Qərbdən, Amerikadan Rusiyaya qarşı başlamış maliyyə, iqtisadi təzyiç elementlərinə psixoloji təzyiç elementlərinin əlavə edilməsi kimi dəyərləndirilə

bilir. Rusiya nəhəng nüvə dövlətidir. Bu proqnozlarla Rusiyada ictimai fikrə təzyiç göstərmək və Rusiyanın perspektivlərinin qaranlıq olması ilə bağlı fikir formalaşdırmaq istəyirlər".

Deputat proqnozlarda Ermənistanla bağlı olan hissəyə də toxundu: "Ermənistanın gələcək perspektivini formalaşdırmaq üçün heç də Fridman kimi ekspertlərin proqnozlarına ehtiyac yoxdur. Ermənistan işğalçı dövlət olaraq elə bir yol seçib ki, bu istər-istəməz bu dövlətin iflasına aparır. Azərbaycan prezidenti cənab İlham Əliyevin sözləridir: "Ermənistan bu işğalçı siyasəti sayəsində əslində bir şey "qazanıb" - birincisi, iqtisadi iflas, ikincisi, tam blokada vəziyyəti, üçüncüsü, blokadaya təcrid olunma vəziyyəti, dördüncüsü, dəhşətli yoxsulluq vəziyyəti". Ermənistan hərbişində də çox ciddi fəlakət yaşanmaqda-

dır ki, bunu da beşinci hal kimi mən əlavə edirəm. Bu günlərdə Ermənistan parlamentində erməni tələbələrin hərbi xidmətə çağırılması və onların möhlət hüququndan məhrum edilməsi məsələsi öz əksini tapıb. Heç Qarabağ müharibəsinin ən şiddətli vəziyyətində Ermənistan rəhbərliyi belə addım atmamışdı. İndi isə insan resursu çatmır. Vəziyyət elə həddə çatıb ki, tələbləri zorla cəbhə bölgəsinə aparmağa məcbur olublar. Bu da Ermənistan elminin və təhsilinin faciəsi olacaq. Fridmanın bu proqnozlarında müəyyən müsbət toxumlar var. Amma bütövlükdə Amerikanın geosiyasi maraqlarına xidmət edən proqnozun verildiyini düşünürəm. Amerikanın maraqlarını ifadə edən institutların, şəxslərin rəylərini Fridman və mərkəzi ifadə edib".

□ **Cavanşir ABBASLI**

Bərzani gedir - "Kürdüstanın problemi" qalır

Qabil Hüseynli: "Müəyyən dairələr kürdlərdən maşa kimi istifadə edir"

Əhəd Məmmədli: "Bərzaninin ən düzgün qərarı istefa vermək idi"

Iraqdakı Kürd Muxtariyyətinin rəhbəri Məsud Bərzani noyabrın 1-də istefaya gedəcəyini bəyan edib. Yeni lider seçilənədək muxtariyyət rəhbərinin səlahiyyətlərini bölgə hökuməti, parlamenti və məhkəmə instansiyaları birgə icra edəcəklər. Kürdlərin müstəqillik referendumundan sonra İraq ordusu kürdlərin nəzarətindəki ərazilərin bir hissəsini ələ keçirdikdən sonra yerli müxalifət Bərzaninin istefasını tələb edib.

Bərzani 2005-cü ildən muxtariyyətə rəhbərlik edir. İndiyə qədər parlament onun səlahiyyət müddətini iki dəfə uzadıb. İndi qanunverici orqanın onun istefasını qəbul edəcəyi daha real görünür. Ekspertlər Bərzaninin gedişinin kürdlərə nə vəd edəcəyi barədə fikirləri birmənalı deyil.

Sabiq dövlət müşaviri, politoloq Qabil Hüseynli hesab edir ki, Bərzani referendum addımı atmaqla kürd muxtariyyətini çətin

durumda qoyub: "Kürdlər demək olar parçalanıb. Tələbaninin partiyası ilə Bərzaninin partiyası arasında çox böyük bir uçurum əmələ gəlib. Hətta aradabilir toqquşmalar da baş verir. Proseslər onu göstərir ki, Bərzani heç də kürd xalqını sevən bir şəxs deyil. Şəxsi istəklərini, maraqlarını vətənin qayğılarından üstün tutur. Türkiyənin "Şəfəq" qəzetində gedən və Bərzaninin ən yaxın adamlarından birinin verdiyi məlumatda

onun varidatının həcmi 22 milyard dolları ötür keçdiyi deyilir.

Dünyanın bir sıra yerlərində Bərzanilər ailəsinə məxsus biznes strukturları uğurla fəaliyyət göstərir. Bir kürd jurnalının dediyi kimi, Səddam Hüseyn devrildən sonra Bərzanilər ailəsinin gəlirləri ölçüyə gəlməyəcək dərəcədə artmasına baxmayaraq, sırası kürdün həyatında heç bir dəyişiklik olmayıb. Əhalinin böyük hissəsi əvvəlki kimi yoxsulluq içərisində yaşayır. Səddam Hüseyn dönməndən sonra Bərzani və onun yaxınları yaranan fürsətdən istifadə etməklə yanaşı, həmin bölgədə yaşayan türkmənlər, ərəblər və türklərlə kürdlər arasında qar-

şıdurmalar yaradıblar. Bu nöqtəyi-nəzərdən Bərzanilər ailəsinin kürdlər arasındakı nüfuzu son dərəcə aşağı düşüb. Hətta bu nəslin nümayəndələrinin ölkədə çıxarılması haqqında fikirlər də səslənir. Bərzani bəzi super-dairələrin təsiri altında müstəqillik referendumu keçirməklə özü və ətrafı haqqında fikirlərin senzurdan çıxmasına, ictimai rəyin dəyişməsinə şərait yaratdı. Bu gün Bərzanilər ailəsi kürdlərin qanını soran, kürdlərə xəyanət edən bir nəsil kimi tanınmaqdadır. Güman edirik ki, parlament iki dəfə onun hakimiyyətdə qalmaq şanslarını uzatmaqla kürdlərin vəziyyəti yaxşılaşmayıb, əksinə daha da pisləşib. Məncə, parlamentdə müzakirələr zamanı bu məqamlar xüsusilə vurğulanacaq".

Politoloq Bərzaninin gedişinin kürdlərə nələr verəcəyinə də toxundu: "Zənn etmirəm ki, Bərzaninin gedişi kürdlərin müstəqilliyə gedən yollarını möhkəmləndirəcək. Kürdlər bir neçə ölkənin ərazilərinə səpələniblər. Onların mühacirət etməyi, bir ölkədən digərinə getməyi, köçəri halında yaşayan bir xalqa məxsus olan keyfiyyətləri özündə yaşatdıqlarından, ayaqlarını qoyduqları ərazilərin onlara məxsus olduğunu təsdiq etmələri çox çətindir. Əgər kürdlərin bir ucu İranda məskunlaşıbsa, digər ucu Ara-

lıq dənizinə qədər çatan Suriya çöllərinə dirənir. Vaxtilə Atatürkün dövründə Van ətrafındakı məhdud bir ərazidə yaşayan kürdlər indi əzəli Azərbaycan torpaqları olan Diyarbəkir, Şanlıurfa kimi ərazilərdə məskunlaşmışlar. Hətta Ankara, Trabzon və İstanbul kimi şəhərlərdə daha çox məskunlaşmağı bacarıblar. Məskunlaşdıqları ərazilərin onlara məxsus olması barədə fikirlərini deyə bilirlər. Bərzani dövründə kürd ərazilərinin üç dəfəyə qədər artması məhz bu yayılma və başqa xalqların ərazilərinə göz dikmə hallarına görə əmələ gəlib. Eyni proseslər müxtəlif ölkələrdə baş verir. Müəyyən dairələr var ki, kürdlərdən maşa kimi istifadə edir, onlara müxtəlif vədlər verərək, onları həmin bölgədəki digər xalqlarla qarşıdurmaya sürükləyirlər. Düşünürəm ki, kürd muxtariyyətinin rəhbərliyi, onların içərilərindən çıxmış ziyalılar mövcud reallığı nəzərə alıb, qonşularla dinc yaşamaq

xəttini milli şüurlarında möhkəmləndirməlidirlər".

"Sivilizasiyalar və konfliktlər" Analitik Mərkəzinin rəhbəri Əhəd Məmmədli Bərzaninin ən düzgün qərar verdiyini düşünür: "Bərzani ağıllı və pragmatik siyasətçidir. İndiki situasiyada onun ən düzgün qərarı istefa vermək idi. Bərzanini dəstəkləyən qüvvələr onu yarı yolda qoydu. Və Bərzani də anladı ki tək başına Türkiyə, İran və İraqa bacara bilməz. Bunun üçün də ən düzgün qərar verərək istefa etdi. İraq Kürdüstanının yeni hökuməti Bağdadla danışıqlara gedib hələlik müstəqillikdən imtina edəcəklər. Bu da Bağdaddan qorxduqları üçün deyil, Türkiyə və İranla üz-üzə gəlməmək üçün ediləcək. Üstəlik də ABŞ, Avropa və İsrailin kürdləri yarı yolda qoymasından baş verəcək. Əvvəllər dediyim kimi, Şimali İraqda ABŞ kürdlərə görə Türkiyə və İranla açıq savaşa giren deyil".

□ **Cavanşir ABBASLI**

İrəvan Dövlət Azərbaycan Dram Teatrı bu günlərdə izdihamlı mövsüm açılışı etsə də, ətrafında gedən qalmaqlar səngimdir. "Yeni Müsavat" qəzetinin əməkdaşı olaraq teatrın direktoru İftixar Piriyevlə görüşüb bir çox məsələlərə aydınlıq gətirməyə çalışdıq.

- 1988-89-cu illərdən deportasiya olunmuş teatrın vəziyyəti bu gün nə yerdədir?

- Əgər 1988-ci illərlə müqayisə etsək, bu gün teatr ölgüyə gəlməz dərəcədə yüksək nailiyyətlərlə inkişaf etmiş bir sənət ocağına çevrilib. İrəvan teatrı indi öndə gedən teatrlarla bir sırada dayanıb. Xatırladım ki, həmin illərdə ölkədə böyük xaos hökm sürürdü. Mən onda Akademik Milli Dram Teatrında aktyor işləyirdim. Teatrların hamısı öz fəaliyyətini dayandırmışdı. Meydanlarda insanlar azadlıq uğrunda mübarizəyə qalxmışdı. İrəvan Teatrı da Ermənistan tərəfindən deportasiya edilmişdi. Buna görə də Bakıda teatr-studiya kimi fəaliyyət göstərmək məcburiyyətində qalmışdı. Lakin 1995-ci ildə teatra dövlət statusu verildi. 2000-ci illərə qədər teatr öz köhnə tamaşalarını bərpa edirdi və yeni tamaşalar hazırlamaq, özünü axtarmaqla məşğul idi. 2000-ci ildə mən bu teatra direktor təyin olundum. Həmin vaxt teatrda çaxnaşmalar, rəhbərliklə baş rejissor arasında qalmaqlar, qarşıdurma var idi. Teatrın kollektivi ilə tanış olduğdan sonra az müddət içərisində teatrın strateji xəttini müəyyənləşdirdik və bu günə qədər həmin xətt üzrə öz fəaliyyətimizi davam etdiririk. 2007-ci ildə teatrımızın 125 illiyi keçirildi. Tədbir həm Bakıda, həm də Türkiyədə qeyd olundu. Daha sonra isə teatr ölkə xaricində təmsil olunmağa başladı. Teatrımız Gürcüstan, Dağıstanda da geniş miqyaslı qastrol səfərləri keçirdi.

- Ötən gün teatrın mövsüm açılışında, "Min möhtəşəm günəş" tamaşasında izdihamın şahidi olduq. Mövsüm açılışları həmişə bu cür izdihamlı olur, ya məhz həmin tamaşaya böyük maraq var?

- 2000-ci ildən bu günə qədər İrəvan Teatrının bütün mövsüm açılışları həmişə bu cür izdihamlı olub, ən azı anlaşıqla keçib. Bilirsiniz ki, hazırda binamızın təmirə ehtiyacı var. Biz binamızda tamaşa oynamırıq, yalnız məşqlərimizi aparırıq. Açılışlarımızı başqa teatrlarda həyata keçiririk.

- Bəs, bilet məsələsində çətinlik yaratmır?

- Yox. Məsələn, "Min möhtəşəm günəş" tamaşasını iki dəfə Rus Dram Teatrında açıq kassa ilə oynamışdıq və biletlər yüksək məbləğdə, 10-20 manat dəyərində satılmışdı. Heç bir teatrdə biletlər bu məbləğdə satılmır.

- İddialar var ki, "Min möhtəşəm günəş"ə maraq möhtəşəm tamaşanın rejissoru Elvin Mirzəyevin adı ilə bağlıdır. Buna qədər İrəvan Teatrının tamaşaları bu cür maraqla qarşılanmayıb...

- O fikirdə olan dostlar İrəvan Teatrının digər tamaşalarını izləyib, daha sonra bu cür fikir səsləndirsinlər. Amma bir həqiqət var ki, Elvin Mirzəyevin hazırladığı tamaşa dünya-

Teatr direktorundan ilginç açıqlamalar:

"Bu fakt doğru olsa..."

İrəvan Dövlət Azərbaycan Dram Teatrının rəhbəri İftixar Piriyevlə: "Burada qalib çalışanlar sənəti sevmənlərdir..."

"Seriallara çəkilmək o demək deyil ki, sən sənətkarsan"

da çox oxunan bir əsər olduğu üçün və onun özünün də bu günə qədər səhnələşdirdiyi tamaşaların nüfuzuna görə tamaşa böyük maraqla qarşılanır. Oxucunun görmək istədiyi, sevdiyi əsərlər, müəlliflər, həmin müəlliflərin personajları mütləq maraqla qarşılanır, baxılır. Və burda piar çox böyük rol oynayır. "Oğru" tamaşasını xatırlatmaq istəyirəm. Bu əsər mən direktor təyin olunduğdan əvvəl bir neçə dəfə hazırlanıb, sonra isə dayandırılmışdı. Mən həmin tamaşanın yenidən bərpasına çalışdım. Beləliklə, populyar aktrisa Dilərə Əliyeva və Azər Axsamın sayəsində tamaşanın bərpasına nail olduq. Həmin vaxt "SOY" şirkəti tamaşanın piarı üçün çox gözəl kompaniya apardı. Tamaşaya maraq o qədər çox oldu ki, əvvəlcə Mahni Teatrında, daha sonra isə Gənc Tamaşaçılar teatrında oynadıq. Həmin vaxt biletlər artıq əldə satılmağa başladı. Yeni, əvvəlcədən bilirdilər ki, tamaşaya maraq çox olacaq, biletləri alıb əldə satırdılar. "Oğru" tamaşasını biz 20 anlaşıqla oynamışdıq. Teatrın rəhbərliyi həm teatr siyasətini, həm də tamaşaların təbliğat mexanizmini düzgün qura bilirsə, o teatr yaşayır. Çox təəssüf hissi ilə qeyd edirəm ki, biz indi başqa teatrlarda oynadığımızı görə vaxtımız çox az olur, biletlərin tez bir zamanda satışa çıxarılması çətinidir. Buna baxmayaraq çalışırıq ki, tamaşalarımız anlaşıqla keçsin. Bina olmadığına görə başqa teatr səhnələrinə çıxdığımız üçün, tamaşaçılar gəlib məkanı tapсын deyə təbliğat işləri aparırıq. Sizi əmin edərim ki, əgər İrə-

van teatrının binası təmir olunsa, çox böyük layihələr həyata keçiriləcək.

- Bəs teatrın təmiri nə zaman nəzərdə tutulub?

- Bu, bizim bilmədiyimiz məsələdir, konkret fikir söyləyə bilmirik. Çünki bu işlə digər dövlət müəssisələri məşğul olur.

- Hazırda kollektivdə neçə aktyor işləyir?

- 25 nəfərlik aktyor heyətimiz var.

- Aralarında Xalq artisti, Əməkdar artist varmı?

- Bəli, 3 nəfər Əməkdar artist var: Rəşid Səməndər, Vaqif Kərimov, Esmiraldə Şahbazova.

- Məlum məsələdir ki, binanız hazır deyil, aktyorlar çox çətinliklə məşqlərini aparırlar. Maraqlıdır, aktyorların işə həvəsi necədir, aldıkları maaş onları qane edirmi?

- Bu teatra direktor təyin olunan zaman qarşımda belə bir məqsəd olub ki, gənclərə geniş meydan verim. Çünki gələcək gənclərin çiyini üzərinə götürür. Mədəniyyət və İncəsənət Universitetini bitirmiş aktyorlardan kim gəlibse, onu

də çalışıb və bu gün də fəaliyyətini davam etdirir.

- Teatr mövsümünün açılışının səhəri günü məlumat yayıldı ki, 30 nəfər bənzərdə prezidentə şikayət məktubu ünvanlayıb. Hətta məlumata görə, məktuba imza atanlar arasında xalq artistləri, ziyalılar, jurnalistlər də var. Nə baş verir?

- Birincisi, məlumat səhəri gün deyil, elə teatr mövsümünün açılış günü artıq yayılmışdı. Bu işin tərəfdarı Əjdər Zeynalovdur. Daha sonra isə, həmin imzalar arasında xalq artisti yoxdur. Lakin kim olsa belə, ora imza atanların hər birinə sayğı ilə yanaşıram.

- Ümumiyyətlə, həmin şəxslərin kim olduğundan xəbəriniz varmı?

- Bəzilərinə bilərəm. Siyahıda olan tanınmışların adlarını mənə dedilər. Qeyd edirəm ki, 2-3 nəfər tanınmış var, digərləri isə bilinmir kimdir. Lakin buna baxmayaraq mən onlara hörmətlə yanaşıram ki, bir aktyora dəstək olurlar. Mən də Əjdər Zeynalova dəstəyəm. Onu müdafiə etmək ilk növbədə teatr rəhbərliyi kimi mənim borcumdur. Mən ona burada işlədiyi dövrdə nə

üzvü müraciət ünvanladı ki, "Ya yoluna qayıt, ya da ki, bu kollektivdə sənə yerin yoxdur".

- Aktyoru qane etməyən nə idi? Problem nədən qaynaqlanmışdı?

- Əjdər Zeynalov deyir ki, guya onun 30 illik aktyorluq fəaliyyəti var. Yalan danışır! Onun bu cür yalanları çoxdur. Əgər dediyi yalanlardan biri doğrudursa, mən həmin faktın qarşısında barmaqlarımı əyməyə hazırım. Heç bir faktı doğru deyil. Nazirliyin nümayəndələri də gəlib araşdırma apardı və məlum oldu ki, deyilənlərin heç biri doğru deyil. O, vaxtilə İrəvan teatrdən imtiyazlı olaraq Mədəniyyət və İncəsənət Universitetinə göndərib, lakin universiteti bitirə bilməyib. Onu qovublar, diplomunu ala bilməyib. Daha sonra isə "Meydan" adlı özəl teatrdə işə düzəlib. İrəvan teatrı deportasiya olunduğu vaxt, hansı ki, studiya şəklində fəaliyyət göstərirdi, həmin vaxt teatra gəlib. Lakin teatrın çox ağır dövründə teatr buraxıb Moskva şəhərinə qaçıb. Buna görə dostları onu "sənət və vətən fərarisi" adlandırmışdılar. Moskva şəhərində isə küçə alveri ilə məşğul olmuşdu. 2008-ci ildə isə ölkəyə qayıtmışdı. Həmin vaxt diplomunun olmamasına belə baxmayaraq vaxtilə İrəvan teatrından imtiyazlı Bakıya göndərilməsinə görə onu işə götürdüm. Beləliklə biz ona burda şərait yaratdıq və bizim qayğımızla teatrdə işləməyə başladı. Onun dediyi kimi 30 il deyil, cəmi 17 il teatr fəaliyyəti var. Bu 17 ildə cəmi 22 obraz oynayıb. Onlardan da 2-si 2-ci dərəcəli, qalanı isə 3-cü və epizodik rollardır. Bir dəne də yadda qalan obraz yaratmayıb. Yəni, onun elə bir fəaliyyəti yoxdur. O, orta səviyyədən aşağı olan bir aktyordur. Bəli, seriallarda çəkilir. Amma bu gün küçədən də adam gətirib seriallara çəkirlər. Seriallara çəkilmək o demək deyil ki, sən sənətkarsan. İndi isə İrəvan Teatrına direktor olmaq iddiasındadır. O hesab edir ki, artıq o qədər yetişib, formalaşmış ki, direktor kimi fəaliyyət göstərə bilər. Bu iddialar onu əyri yola salıb.

- Mövsümün açılışında əməkdar artist Aysad Məmmədovu da gördük. Məlum olaya görə aktyor bu günlərdə Akademik Milli Dram Teatrından uzaqlaşdırılıb. Onu sizin tamaşada tamaşaçı kimi əyləşdiyini gördükdə içimizdə bir sual yarandı - aktyor İrəvan Teatrına dəvət oluna bilermi?

- Aysad Məmmədov teatrdən uzaqlaşdırılıbsa da heç bir yerdə özü üçün imza toplatdı, dayaq axtarmadı. Çünki o, istedadlı aktyor və gözəl insandır. Teatr mühitinə yenidən qayıtmaq üçün sağlam düşünmək, sağlam hərəkət etmək lazımdır. Mən Aysadı çox istedadlı aktyor kimi tanıyıram və ona böyük hörmətim var. Əgər istəyərəmsə, məmnuniyyətlə dəvət edərik, niyə olmasın. O da Azərbaycanın istedadlı sənətkarıdır.

✎ **Xalidə Gəray**
Fotolar müəllifindir

işə götürmüşəm. Lakin sonra onların arasında kimlərsə ələ-nib. Yeni kimisi özünü bu teatrdə tapıb, kimisi başqa teatrlara gedib. Burada qalib çalışanlar sənəti sevmənlərdir. Sənəti sevmənlər isə heç bir çətinlikdən qorxmur. Deyim ki, qışda binamız çox soyuq olur, burda oturmaq mümkün olmur. Lakin buna rəğmənlər aktyorlarımız məşqlərə gəlir. Maaşlara gəldikdə isə, deyim ki, qənaətbəxşdir, yəni 170-180 manatdır. Ən çox maaş alan aktyor 220 manat alandır. Bu vəziyyət tək bizim teatrdə deyil, bütün teatrlarda mövcuddur. İşə gələn adam bilir ki, maaş nə qədərdir. Mənim də maaşım çox azdır. Məsələn, teatrın rəhbəriyəm, ayda 300 manat alıram, 60 manat isə Əməkdar artist adıma görə əlavədir. Bu cür az maaşda işləmək insanın sənətə bağlılığı və fədakarlığıdır.

- Bəs deportasiya vaxtından bu günə qədər teatrdə çalışan aktyor və aktrisa varmı?

- Bəli, Səmaye İsmayılova. O vaxtilə teatrın İrəvan dövrün-

qədər qayğı göstərdiyimi teatrın kollektivi də, Əjdər Zeynalov da bilir. Hətta məcbur olub bunu da deyirəm ki, Əjdərin ən çətin anında, ölüm yatağında olarkən, hansı ki, ömrünə cəmi 3 gün qalmışdı, ona dəstək olduq, Moskvaya müalicəyə göndərdik. İndi müalicəsini alıb, gəlib, maşallah, yaşayır. İkinci bir tərəfdən isə onun əsassız, heç bir fakta söykənməyən, yalan, uydurma, böhtan, iftira xarakterli yazılarına susmuşam. Ona görə ki, cəmiyyət mənə tanıyır. Buna arxayın olduğum üçün susmağım üstün hesab etdim. Özünü isə dəfələrlə söhbətə dəvət etdim. O isə başladı teatrın kollektivini aqressiv şəkildə aşağılamağa. Çünki kollektiv onun haqsız işinə görə qalxıb, onu tənbeh etməyə başlamışdı. Beləliklə, Əjdər Zeynalov başladı sosial şəbəkələrdən kollektivin ünvanına nalayiq sözlər işlətməyə. Gah "yaltaq", "qorxaq" dedi, gah da "dəmək səviyyəli kollektiv" adlandırdı. Kollektiv isə bunu ona bağışlamadı. Və kollektivin 30 nəfərdən ibarət

2015-ci ilin iyul ayından sonra ilk dəfə olaraq bu gün dünya bazarlarında neft qiyməti "psixoloji həddi" - 60 dolları keçib. "Brent" markalı neftin 1 bareli 60,22 dollara satılıb. Bu artımın artım siyasət hadisələr və neft ixrac edən ölkələrin OPEK-in qərarlarına əməl etmələri ilə əlaqədar olduğu bildirilir.

Səudiyyə Ərəbistanının neft hasilatını azaldacağı ilə bağlı açıqlamalar və OPEK-in gələn ayın sonu təşkil edəcəyi konfransda daha 7 ölkənin hasilatı azaltmaq qərarına qoşulacağı ilə bağlı xəbərlər də neftin qiymətinə təsir göstərib. Yaxın Şərqdə baş verən hadisələr və xüsusilə Kürdüstan problemi neftin qiymətinə təsir edən amillər olub.

Dünya bankının hesablamalarına görə, brent markalı neftin qiyməti gələn il üçün 3 dollar artaraq 56 dollar çatacaq. Bu isə iqtisadiyyatın əsas hissəsini neft gəlirləri təşkil edən ölkələr üçün böyük qazanc deməkdir.

Neftin qiymətinin stabil olması isə manatın məzənnəsinin gələn il də stabil olacağı deməkdir. Çünki hazırda manatı dəstəkləyən ən böyük amil məhz neft qiymətləridir.

İqtisadçı ekspert Rəşad Həsənov "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirdi ki, 2018- il üçün neftin qiyməti ilə bağlı müxtəlif proqnozlar var: "Beynəlxalq Valyuta Fondunun proqnozlarına diqqət etsək, məlum olur ki, 2018- ildə fond brend markalı neftin orta qiymətini bir barel üçün illik 48,5 dollar ətrafında proqnozlaşdırır. Dünya Bankı isə optimist proqnoz verir, gələn il üçün neftin qiymətinin 60 dollar ətrafında dəyişəcəyini açıqlayır. Neftin qiyməti ilə bağlı ən mühüm amillərdən biri OPEK və OPEK-ə daxil olmayan ölkələri arasında hasilatın azaldılması ilə bağlı əldə edilmiş razılıqdır. Bu razılığın müddəti 2018-ci ilin martında başa çatsa da, əsas iştirakçı olan Rusiya və Səudiyyə Ərəbistanı arasında sazişin uzadılması ilə bağlı razılıq artıq əldə olunub. Bu gələn il neftin bir barelinin qiymətinin hazırkı səviyyədə, tənzimləyə biləcək səviyyədə saxlanılmasına təsir göstərəcək. Digər bir məqam: İŞİD tərəfindən dünya bazarlarına təklif edilən ucuz neftin qarşısının alınması bazarada sabitliyin qorunması üçün müəyyən zəmin formalaşdırır".

R.Həsənovun sözlərinə görə, qiymətin artmasına səbəb olan amillərdən biri də İraq Kürdüstanı ilə bağlı məsələdir: "Kürdüstan ərazisində istehsal olunan neftin böyük bir hissəsi Türkiyə ərazisindən keçərək dünya bazarlarına daşınır. Risklər yarandıqı, münasibətlər daha da gərginləşdiyi təqdirdə, ola bilər ki, Türkiyə Kürdüstan ərazisindən dünya bazarına çıxan neftin qarşısını alsın. Bu da gündəlik təklif olunan neftin həcmində, son nəticədə qiymətlərin artmasına öz təsirini göstərəcək. Bundan başqa tələbin müəyyən qədər artması məsələsi gündəmədir. Çünki dünya iqtisadiyyatında 2017-ci il sonuncu böhran ili kimi qiymətləndirilir. Çünki dünyada iqtisadi artım müşahidə olunur. Qlobal iqtisadiyyat üçün Beynəlxalq Valyuta Fondu tərəfindən 3,4 faiz artım proqnozlaşdırılır. Bu da neft tələbatını yüksəldən faktordur. Nəticədə bazarada tələb və təklif arasında disbalansın müəyyən qədər azalması qiymətlərin sabitləşməsinə kömək edən faktor olacaq. Digər mühüm məqamlardan biri isə 2018-ci ildə Amerikada hasil ediləcək neftin, 2017-ci ildəkindən çox olmayacağı gözlənilir. Bu da onu deməyə əsas verir ki, növbəti ildə dünya bazarlarına təklif edilən neft üçün ABŞ mənzəli risk müəyyən qədər azalacaq. Bu kimi faktorlar 2018-ci ildə neftin qiymətinin təxminən 55-60 dollar arasında formalaşacağını deməyə əsas verir".

Ekspert bildirdi ki, gələn il üçün proqnozlaşdırılan dövlət büdcəsi layihəsində neftin qiymətinin 45 dollardan hesablanması və büdcə xərcləmələrinin, öhdəliklərinin və fiskal siyasətin buna uyğunlaşdırılması imkan verir ki, növbəti ildə manatın məzənnəsi

2018-ci ilin neft proqnozları: manat gələn il də sabit qalacaq

Neftin qiymətinin 55-60 dollar arasında formalaşacağı gözlənilir

ilə bağlı sabitliyi qoruyub saxlamaq mümkün olsun: "Hazırkı şərtlər manatın məzənnəsi üçün hər hansı ciddi risk formalaşdırır. Burada nisbətən çətinlik müşahidə edilən sahələrdən biri Neft Fondunun xərcləri ilə bağlıdır. Neft Fondunun dövlət büdcəsinə transferlərin həcmi artırılır. Əgər hökumət hansısa formada fond vəsaitlərinin əriməsini və müəyyən qədər azalmasını istəməzsə, bu zaman mümkündür ki, məzənnəyə müəyyən korrektələr etsin. Bu əgər baş verəcəksə, 2017-ci ilin sonunda baş verəcək. Çünki 2018-ci ildə bir sıra səbəblərdən, xüsusilə də seçki ilinin olması səbəbindən məzənnənin

sabitliyi tam şəkildə qorunub saxlanıla bilər. Problemlər isə 2017-ci ildən siqortalana bilər. Bu çox az ehtimal olunan risk olsa da, digər fundamental istiqamətlərdə əhəmiyyətli təhlükə hiss olunmur. Bu isə onu deməyə əsas verir ki, növbəti ildə neftin qiyməti manatın məzənnəsini dəstəkləyən əsas element olacaq.

Ötən illərə nəzər salsaq, manatın üçün ən gərgin il 2015-ci il oldu. 2016-cı ildə də risklər var idi. Məzənnənin dəyişikliyi bazarlarda çətinlik yaradırdı. Amma ən mühüm problem 2015-ci ildə yaranmışdı".

□ Nərgiz LİFTİYEVA

"Azərbaycanın Vanqası" Könül Xasıyevanı müalicə edir - Xalq artisti konsertə hazırlaşır

Ağır xəstəlikdən əziyyət çəkən xalq artisti Könül Xasıyevanın xəbər var. Belə ki, xanəndə "Azərbaycanın Vanqası" adlandırılan Nuridə Qurbanovanın evində müalicəyə başlayıb. Bu barədə şairə Nazilə Səfərli sosial şəbəkələrdə foto və məlumatlar paylaşılıb.

"Hal-hazırda fenomen insan, şəfalı əlləri ilə insanlara çarə olan Nuridə Qurbanovanın evindəyik. Könül Xasıyeva müalicə olunur. Bir azdan canlı yayıma gələcəyik. Gözləyirik, çox gözəl mənərə ilə qarşılaşacağıq. Nuridə xanımın öz sözünü də sizə çatdırım. O deyir ki, "mən sadəcə vasitəçiyəm, şəfayı Allah verir", - deyər o bildirib.

Daha sonra sosial şəbəkədə canlı yayıma çıxan xalq artisti keçirəcəyi konsertin adını açıqlayıb: "Nazilə Səfərlinin bir şeir var: "Yazın səsimizi a səs yazanlar, O səsi sizlərdən istəyəcəklər". Vaxt gəlib dünyadan biz köç edəndə, Yazılmış səsləri bəsləyəcəklər". Bu çox böyük sözdür. Mən bu sözü bu günlərdə yaşadım - özü çox dərinliklə. Nuridə xanım solo konsertə dəstək olacaq. Mən də deyirəm ki, ay Nazilə xanım, konsertin adını elə belə qoyaq - "Yazın səsimizi". Müvəqqəti dünyadır..."

Xatırladaq ki, bu günlərdə Heydər Əliyev Fondunun prezidenti birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevanın tapşırığı ilə fon tərəfindən xalq artistinə ev hədiyyə olunub.

□ Xalidə GƏRAY

Naxçıvanda 4 yaşlı uşaq, Bakıda isə 19 yaşlı qız avtoqəzədə öldü

Naxçıvan Muxtar Respublikasında ölümlə nəticələnən yol qəzası baş verib. Lent. az xəbər verir ki, Kəngərli rayonunun Qıvrıraq qəsəbəsində "VAZ 2107" markalı avtomobil yola çıxmış 4 yaşlı oğlan vurub. Ağır xəsarət alan azyaşlının həyatını xilas etmək mümkün olmayıb. Bildirilir ki, qəzaya azyaşlının nəzarətsiz qalması səbəb olub.

Bakıda da ağır yol qəzası baş verib. Suraxanı qəsəbəsində "Opel" və "Nissan" markalı iki minik avtomobili toqquşub. Nəticədə "Opel"də olan sərnişinlərdən 1998-ci il təvəllüdü Zöhrəbova Tahirə Vidadi qızı aldığı xəsarətlərdən vəfat edib. Hər iki sürücü və daha bir sərnişin isə müxtəlif dərəcəli xəsarətlərlə xəstəxanaya yerləşdirilib. Faktlarla bağlı araşdırmalar aparılır.

DIQQƏT! 2011-ci ildən bütün Beynəlxalq Bal Sərgilərinin qalibi "Darı Tyan Şana" (Qırğızıstan) şirkətinin bal və müalicəvi bal məhsulları Bakıda!

Atbaş balı (Ağ bal)

Esparet balı (monoflor)

İssik kul balı

Karkıra balı

Uzgen balı

Mumiya

Jensen balı

Şan Balı

Arı südü.

Şirkətin məhsulları yarmarka və bazarlarda satılmır. Məhsulları bu ünvandan ala bilərsiniz: Neftçi Qurban küçəsi-119. (Bayıl Doğum evinin yanı) Əlaqə telefonu: (012) 49123-82; (051) 922-15-71

Yay-qış vaxtına keçidin ləğvi iqtisadiyyatımıza təsir etməyib

Natiq Cəfərli: "Nə ümumdaxili məhsulun tempində, nə də artım tempində dəyişiklik olub"

Oktabr ayının son bazar günü, yəni oktyabrın 29-da dünyanın təxminən 70 ölkəsində yay vaxtıdan qış vaxtına keçid edilməsi üçün saatların əqrəbləri bir saat geri çəkilib. 130-dək ölkədə, o cümlədən Azərbaycanda isə saatların əqrəbləri geri çəkilməyib.

Hazırda Avropa Komissiyası yay vaxtına keçidin ləğv olunmasının nə dərəcədə məqsədəuyğun olduğunu araşdırır. Avropa komissiyası artıq yay vaxtının ləğv olunmasına tələbatın nə dərəcədə olduğunu yoxlayır. Məsələ bütün mövcud məlumatlar nəzərə alınmaqla öyrənilir, - deyər Komissiya nümayəndəsi bildirib.

Qeyd edək ki, 2016-cı ilə kimi hər ilin yaz və payızında Azərbaycan hökuməti saatların əqrəbini bir saat irəli və geri çəkərək, yay və qış rejiminə keçid tətbiq edirdi. Konkret olaraq hər il mart ayının son bazar günü yay vaxtına, oktyabr ayının son bazar günü isə qış vaxtına keçirilirdi. Lakin Nazirlər Kabinetinin 17 mart 2016-cı il tarixli 131 nömrəli qərarı ilə saat əqrəbinin irəli-geri çəkilməsi dayandırıldı və Azərbaycan elə həmin müddətdə yay vaxtına keçid baş vermədi. Dolayısı ilə Azərbaycan qış rejimində qaldı. Xatırladaq ki, əksər ölkələr bundan imtina etsə də, qonşu Türkiyədə yay qış vaxtına

keçid qalmaqdadır.

Mütəxəssislər düşündürdü ki, yay-qış vaxtına keçid ləğv edilsə, ölkə iqtisadi baxımdan heç nə itirməyəcək. Bu, həm də insanların səhhətinə müsbət təsir edəcək.

Maraqlıdır, artıq iki yaxındır ki, ölkədə yay qış vaxtına keçidin ləğvi iqtisadiyyata doğrudan da müsbət təsir etdimi?

İqtisadçı ekspert Natiq Cəfərli yay-qış vaxtına keçidin ləğvinin iqtisadiyyatda heç bir irəliləməyə səbəb olmadığını dedi: "Yay-qış vaxtına keçərək enerjiyə qənaət məsələsi öne çəkilib. Bir çox ölkələr hesablamalar aparırdılar ki, enerjiyə qənaət hesabına iqtisadiyyata hansı xeyir dəyə bilər. Təəssüflərlə olsun ki, Azərbaycanda belə fundamental araşdırma olmayıb. Bunun əleyhdarları olanlar isə deyirdilər ki, insanın öz bioloji saati var və tez-tez yeni, 6 aydan bir irəli geri çəkilməsi insanın bioloji saati ilə üst-üstə düşmədikdə onda süstlük yaradır, əmək qabiliyyəti aşağı düşür. Əfsus ki, Azərbaycanda bu sahədə də hansısa araşdırma yoxdur ki, ciddi fikir bildirmək mümkün olsun. Amma gözlə görünəcək tərəfi ondan ibarətdir ki, belə ciddi dəyişiklik olmadı. Nə ümum daxili məhsulun tempinə, nə də artım tempinə təsir oldu. Keçən il ümumiyyətlə, ümumdaxili məhsul 3,9 faiz aşağı düşdü. Bu, ilin 9 ayında isə 0,7 faiz azalma müşahidə olundu. Biz nə iqtisadi aktivlikdə, nə də canlanmada bir dəyişiklik olduğunu hiss elədik. Yeni makroiqtisadi göstəricilərdə mühüm dəyişiklik olmadı. Deməli, bu, daha dərinə araşdırılmalıdır. İnsanlara psixoloji təsirləri, daxili bioloji saatları ilə

normal zaman duyumunun üst-üstə düşməməsi və bunun məhsuldarlığa hansı formada təsir etməsi ilə bağlı da təəssüf ki, ölkəmizdə hansısa araşdırmalar yoxdur. Amma bir daha təkrar edim ki, vizual olaraq və makroiqtisadi göstəriciləri analiz edərkən yay-qış vaxtına keçməyin ya bundan imtina etməyin bir ciddi təsirinə olduğunu demək mümkün deyil. Hələlik görünən yeganə şey odur ki, insanlarda vaxt dəyişikliyinə görə yaranan diskomfort aradan qalxıb. O diskomfort ki, ilk həftələrdə özünü daha çox göstərirdi, sonradan isə uyğunlaşma baş verirdi".

□ Günel MANAFLI

Zaman-zaman səfərlərə çıxırıq. Daha çox təyyarə səfərləri tərcihimizdir. Çünki o, bizi mənzil başına daha tez və daha keyfiyyətli şəkildə çatdırır. Amma bu günə qədər yüzlərlə səfər gerçəkləşdirən şəxslər çox vaxt bu sirləri bilmirlər. "Yeni Müsavat" bu yazısında həmin sirlərdən yazacaq.

İki pilot eyni yeməyi yemir, çünki...

Öncə təyyarəni şimşək vurmağı barədə. Havada olduğumuz zaman bunu çox da hiss etmirik. Amma təyyarəni pis hava şərtlərində tez-tez şimşək vurur. İki pilot uçuş zamanı əsla eyni yeməyi yeməz. Biri zəhərlənsə, digərinin səhət baxımdan risk almaması üçün belə bir tədbir həyata keçirilib. Məsələn, əgər pilotlardan biri toyuq yeyirsə, o biri mütəlakə qəndi yeyir.

Təyyarədəki ayaqyolunun kildləri bayırdan açıla bilər. Heç də hər təyyarə səfəri bir və ya iki saat davam etmir. Daha uzunmüddətli səfərlər zamanı pilotlar uçuş əsnasında yata bilirlər.

Təyyarədə sizə verilən yorğan, balışı... daha sonra heç kim yumur. Onu cəmi bir dəfə istifadə edirlər və bu, hər zaman belə nəzərdə tutulub.

Stüardessalar yemək servisi üçün gecəni gözləməyi tərcih edə bilirlər. Bunun da səbəbi odur ki, həmin vaxt daha çox sənişinin yaddığı saatlara təsadüf etdiyi üçün iş yükü azalmış olur.

Koridorlardakı işıq fəvqəladə vəziyyətlər zamanı bayıra çıxmağa yardım edir.

Uçuş zamanı sizə verilən qulaqcıqları da heç kim yumur. Amma onlar birdəfəlik istifadə üçün deyil. Ona görə də çalşın ki, onu istifadə etməzdən əvvəl yaş salftələ siləsiniz.

Təyyarənin fəvqəladə durum üçün nəzərdə tutulan qapılarında sənişinlər çıxarmış pilot və stüardessalar çıxa bilməz.

Oksigen maskaları 15-20 dəqiqəlik ehtiyacı qarşılayır

Bəzi hava yolu şirkətləri işçilərinə təyyarə göyə qalxana qədər ödəmə etmirlər. Yəni, onların alacaqları pul uçuş sırasında nə qədər yaxşı işləmələrinə bağlıdır.

Oksigen maskalarını da yaddan çıxarmayın. Uçuş sırasında onun önəmini bizə döndə-nöndə təkrarlasalar da, əslində onlar 15-20 dəqiqəlik ehtiyacı qarşılaya bilər.

Daha bir maraqlı detal. Oturduğunuz oturmağın altında xilasedici gödəkçələri əksər hallarda sənişinlər oğurlayırlar.

Havada ikən içkilərin dadı adama daha gözəl gəlir. Çünki aşağı təzyiqli içkilərin içindəki şəkərin daha çox ortaya çıxmasını təmin edir. Bu səbəbdən də insanlara daha şirin

Sənişinlər bunu bilmədən

təyyarəyə minmirlər

Təyyarə səfərləri barədə bilmədiyimiz maraqlı faktlar

gələn pomidor şirəsi uçuşlarda ən çox tərcih edilən içkilərdəndir. Havada yaranan bulantıya yaxşı təsir etdiyi üçün mineral su da tərcihlər sırasındadır.

Havayolu şirkətlərinin qəribə qənaət üsulları var. Buna ən gözəl nümunə "American Airlines" şirkətidir. Onlar menyularından bir zeytun çıxaraq bir dəfə üçün 40 min dollar qənaət edib.

Düşünlənin əksinə olaraq, təyyarədə tənəffüs etdiyimiz hava ən təmiz havadır. Çünki təyyarələrdə də xəstəxanalarda istifadə edilən hava filitrasiya texnologiyasından istifadə olunur. Təbii ki, bu, təyyarə havasında mikrob yoxdur mənasını vermir. Amma hər zaman ən təmiz hava təyyarələrdəkdir.

Uçuşlardakı qəzaların 90 faizi eniş və qalxış zamanı olur. Uçuş zamanı qəzanın baş vermə ehtimalı çox nadirdir. Məhz bu səbəbdən eniş və qalxış zamanı insanların yerində oturmaları, eləcə də kəmərlərini taxması məcburidir.

Təyyarə enib-qalxanda sənişinlər yer dəyişdirə bilməz

Can təhlükəsizliyi ilə yanaşı, uçuş öncəsi sənişinlərin ağırlığı hesablandığı üçün eniş və qalxışlarda bir neçə sənişinin eyni vaxtda yer dəyişdirməsi təyyarənin müvazinətində dəyişikliklərə səbəb ola bilər. Bu səbəbdən də sə-

nişinlərin yerində oturmaları məcburidir.

Pilotlar sizin təxmin etdiyinizdən daha çox yuxuya gedirlər. Amma buna görə qorxuya düşmək lazım deyil. Çünki avtomatik pilot dərhal dövrüyyəyə girir və ya köməkçi pilot idarəni əlinə alır. Amma bu günə qədər hər iki pilotun yuxuya getməsi halları qeydə alınıb.

Pilotların menyuları hər zaman sənişinlərininkindən fərqlidir. Onlar sənişinlərdən fərqli yeməklər yeyirlər. Üstəlik, onlara sənişinlərin yeməklərindən fərqli olaraq hər şey özəl hazırlanır. Bunun səbəbi pilotların uçuş zamanı xəstələnmə ehtimalını ortadan qaldırmaqdır.

Təyyarələrdə eniş və qalxış zamanı pərdələrin açıq tutulması lazım olduğunu bilirsiniz. Pərdələr qapalı olarsa, bu, bizim bayırı görməyimizə mane olar. Bu isə hansı tərəfin çıxışı üçün daha təhlükəsiz olduğunu anlamağımızın qarşısını alar və ya buna görə vaxt itirə bilərik. Buna görə də pərdələri hər zaman açıq saxlamaq lazımdır.

Gecə eniş və qalxış gerçəkləşdirən təyyarələrdə işıqların sönməsi, gecə gözümüzü qaranlığa öyrəşdirmək üçündür. Hər hansı bir qəza vəziyyətində işıqlar açıq olsaydı, gözələrin qaranlığa alışmaq üçün itirəcəyi bir neçə saniyəni qazanmaq məqsədi ilə işıqlar qapadılır.

Fəvqəladə halda təyyarə 90 saniyə ərzində boşaldılmalıdır

Uzun məsafəli səfərlərdə uçuşa məsul şəxslərin istirahət etməsi üçün gizli otaqlar düzəldilib. Təyyarənin tipinə görə istirahət otaqlarının da yeri dəyişir. Pilot istirahət otaqları əsasən kokpitin tam arxasında yerləşir.

Tualet axıntılarının çox vaxt havada ikən göy üzünə atıldığı barədə stereotiplər var. Əslində isə bu, təyyarənin zibil deposunda yığılır və təyyarə eniş edəndə depo boşaldılır.

90 saniyə qaydası: Təyyarədə fəvqəladə durum anında qaydalara uyğun olaraq, təyyarənin 90 saniyə içərisində boşaldılması şərtidir. Sənişinlərin sayı, təyyarənin potensialı... kimi məsələlər burada heç bir rol oynamır.

Ən etibarlı oturmağı seçin

Təyyarədə ən etibarlı oturmaq hansıdır? Bu mövzuda müzakirələr gedən zaman ən çox eşidilən cavab heç şübhəsiz ki, "təhlükəsizlik kəməri ni taxdığınız hər bir oturmaq" olacaq. Belə ki, təhlükəsizlik

kəməri havada yaşana biləcək təhlükələrdən qorunmanızda ciddi təsir edir. Oturmağın etibarlılığı isə təyyarənin tipinə görə dəyişir.

Airlineratings.com saytı qəza statistikalarını təhlil edərək, insan itkisinin çox olduğu qəza yerlərini üzə çıxarıb. Nəticədə qəza sonrası həyatda qalanların oturduğu oturmaqların yerləşdiyi bölgə incələnilib. Qanad arxasında və təyyarənin ən arxa hissəsində oturanların həyatda qalma faizləri daha yüksəkdir. ABŞ-ın "Channel 4" kanalında yayım-

"Emirates" tərəfindən 15 saat 50 dəqiqə müddətində bir-birindən 8 103 mil məsafədə yerləşən Dubay və San-Fransisko şəhərləri arasında reallaşdırılan uçuş 9-cudur. Bu uçuşlar "Airbus A380-800" vasitəsilə reallaşır.

"Boeing 777-300ER" vasitəsilə reallaşdırılan Dallas - Honq Konq reysi bu siyahıda səkkizincidir. "American Airlines"ın təyyarəsi 8 123 mil məsafəni 16 saat 20 dəqiqə müddətində qət edir.

Dünyanın 7-ci ən uzaq məsafəli reysi "Etihad Air-

ways" tərəfindən 8 158 mil məsafədə reallaşdırılan Əbu-Dabi - San-Fransisko reysidir. Bu məsafəni "Boeing 777-300ER" təyyarələri 16 saat 15 dəqiqəyə başa vurur.

"Emirates" tərəfindən Dubaydan Hyustonla 16 saat 20 dəqiqə müddətində reallaşdırılan reyslər bu sıralamada 6-cı yerdədir. Uçuş zamanı "Airbus A380-800" 8 168 mil qət edir.

Səudiyyə Ərəbistanın Ciddə şəhəri ilə ABŞ-ın Los-Anceles şəhərlərini birləşdirən 8 332 mil məsafəni "Boeing 777-300ER" təyyarələri 16 saat 55 dəqiqəyə qət edir. "Saudia" Hava Yolları Şirkəti tərəfindən reallaşdırılan bu reyslər reytingdə 5-cidir.

Ümumi uzunluğu 8 339 mil olan Dubay - Los-Anceles reysi bu sıralamada 4-cüdür. "Airbus A380-800" təyyarələrinin 16 saat 35 dəqiqəyə qət etdiyi bu uçuşlar "Emirates" tərəfindən həyata keçirilir.

Siyahının ilk üçlüyünə ümumi uzunluğu 8 390 mil olan Əbu-Dabi - Los-Anceles reysi daxildir. "Etihad Airways" tərəfindən "Boeing 777-200LR" vasitəsilə reallaşdırılan uçuşun müddəti 16 saat 25 dəqiqədir.

Dünyanın ən uzun saat davam edən aviareyslər siyahısında ikinci olan Yohannesburq-Atlanta reysinin məsafəsi 8 439 mil, uçuş müddəti isə 16 saat 40 dəqiqədir. Bu uçuşlar "Boeing 777-200LR" vasitəsilə "Delta Air Lines" tərəfindən reallaşdırılır.

Onluğa liderliyi isə Sidney-Dallas aviareysi edir ki, onun da uçuş məsafəsi 8 578 mildir. "Qantas" Hava Yolları Şirkətinin "Airbus A380-800" təyyarələri vasitəsilə reallaşdırıldığı bu uçuş müddəti isə 16 saat 55 dəqiqədir.

Xatırladaq ki, dünyada saatlarla sürən birbaşa uçuşlardan birini AZAL təşkil edir. Bakı-Nyu-York reysi ilə "Airbus Industrie A340" təyyarələri ilə reallaşdırılan uçuşların müddəti 12 saat 55 dəqiqə çəkir.

□ **Sevinc TELMANQIZI**

MÜSAVAT

Son səhifə

N 224 (6838) 30 oktyabr 2017

Stresli olduğunuz saçlardan bəllidir

Alimlər stress hormonu, kortizolu (kortikosteroid hormonu) saç komponentləri üzərində araşdırma apararaq, stressin səviyyəsini ölçə bildiklərini açıqlayıblar. Rusiya Elmlər Akademiyasının Yüksək Sinir Fəallığı və Neyrofiziologiya institutundan Nataliya Qulyayeva rəhbərlik etdiyi qrupu ilə əvvəllər qan analizi ilə ölçülə bilən stress səviyyəsini müəyyən etmək üçün yeni bir üsul kəşf ediblər.

Stressin formalaşması və bədən üzərindəki təsirlərini araşdıran alimlər, saç komponentlərindən stress hormonu olan kortizolu araşdıraraq, stress səviyyəsini müəyyən etməyə nail olublar. Mövzu ilə bağlı məqalələri "Metabolic Brain Disease" jurnalında dərc etdirən alimlər, qadınların kişilərə nisbətən daha çox meyilli olduğu stressin köklük daxil olmaqla, müxtəlif xəstəliklərə səbəb olduğunu və bunun stressin düzgün qarşısını ala bilinməməsindən qaynaqlandığını bildiriblər.

Saçların insanın həyatı boyunca bütün yaşadıkları barədə məlumat verməsi, yanaşması ilə hərəkət edən alimlər, araşdırma zamanı 20 qadının stress səviyyəsini ölçüblər. Araşdırma nəticəsində depressiya problemi olan qadınlarda kortizol səviyyələrinin daha aşağı olduğu və bu nisbətə depressiya nisbəti ilə tərs mütənəşib olaraq dəyişdiyi ortaya çıxıb. Araşdırma həmçinin, depressiyadan əziyyət çəkən qadınlarda hipotalamus-hipofiz-adrenal sisteminin təzyiç altında olduğunu göstərib.

Yapışmış əkizləri belə ayırdılar

Hindistanın paytaxtı Yeni Dehliyə başlarından yapışmış olan əkizlər 16 saat davam edən əməliyyatla bir-birindən ayrılıb. Yerli medianın xəbərinə görə, iki yaşındakı Jaga və Kalianın yapışmış olan başları 30 həkimin qatıldığı bir əməliyyatla ayrılıb. Yapışmış əkizlərin əməliyyatdan öncə orta beyin toxumaları və damarlara sahib olduğunu ifadə edən həkimlər bu vəziyyətin 3 milyon doğumdan birində rast gəldiyini deyib.

Əməliyyata qatılan heyətdən cərrah A.K.Mahapatra deyib ki, Jaqanın ürəyi, Kalianın da böyrəyi ilə bağlı bezi problemləri var: "İlk başda Jaga daha sağlam idi, amma indi vəziyyəti bir qədər pisləşib. Kalianın ümumi sağlamlıq vəziyyəti daha yaxşıdır" - deyib.

"All India" Tibb Elmləri İnstitutu direktoru Randeep Guleria

əməliyyatdan sonrakı 18 günün çox önəmli olduğunu söyləyib.

Saudiyyə Ərəbistanında bir robota vətəndaşlıq verildi

Saudiyyə Ərəbistanı bir robota vətəndaşlıq verən ilk ölkə olub. Ayrıca robot ölkənin şəriət qanunlarına uyğunlaşmaq zorunda olmayan ilk vətəndaş statusu alıb. Sofia adlı robot ölkənin süni intellekti inkişaf etdirmək üçün atdığı addımların bir parçasıdır. Ölkədəki bir çox insanın sahib olmadığı haqlara sahib olan Sofia daha sonra müsahibə də verib. Deyib ki, varlı, güclü və ağıllı insanlarla əhatələndiyi üçün olduqca xoşbəxttir. O, eyni zamanda zarafatlar da edib və üzünü insanlara tutaraq, "Siz mənə qarşı yaxşı davranırsınız, mən də yaxşı davranaram" deyib.

Bəzi Twitter istifadəçiləri isə bir qadın görünüşünə sahib olan bir robota verilən haqları təqdir etməklə yanaşı, ölkədəki insan haqları pozuntusuna da diqqət çəkib. Belə ki, Sofianın bir hamisinin olmaması, çarşab geyinməməsi və başının açıq olması bu qəbildəndir. Jurnalist Murtaza Husain isə yazıb ki, ölkədəki qaçqın işçilərin heç biri robota verilən haqlara sahib deyil və onlar bütün həyatlarını burada keçirərlər də, robot ondan daha tez vətəndaşlıq alıb.

Bu, dünyanın ən dəqiq saatıdır

Moskvada 300 milyon il ərzində bir saniyə xəta ilə işləyən saat yaradılıb. Unikal mexanizm rusiyalı alimlər tərəfindən yaradılıb. Onların sözlərinə görə, bu, dünyada ən dəqiq işləyən saatdır. Həmçinin əbədi mühərrikdir, çünki onu işə salmaq lazım deyil. Saatta rəngli spektral zolaq siferblat rolunu yerinə yetirir.

Qurğu müxtəlif texnologiyalarda əldə edilmiş tərəqqidən geri qalmaq üçün lazımdır. Məsələn, müasir "GPS" məkanda lazımı nöqtənin mövqeyini uzun müddət ərzində müəyyənləşdirəndiyinə görə üç metrə qədər məsafədə səhvə yol vermir. Belə dəqiqlik isə sürücüsüz avtomobilin yaradılmasında əlverişli deyil. Atom saati isə bu məsələnin həllində kömək edə bilər.

İlk atom saati hələ 1968-ci ildə düzəldilsə də, ancaq indiyədək onların geniş tətbiqi məhdudlaşdırılıb.

QOÇ - Qarşınızda duran öhdəliklərin çoxluğu sizi üzüməlidir. Əgər bu vəzifəni icra etməkdə tərəddüdünüz varsa, dost-tanışlarınızın məsləhətlərindən bəhrələnin. İndi sizə qətiyyət lazımdır.

BUĞA - İşgüzar sövdələşmələrdə iştirak etmək və gələcək planları götür-qoy etmək üçün səmərəli gündür. Axşamı bütünlüklə sevdiyiniz insanlara həsr edin. Onlarla birgə olmağa çalışın.

ƏKİZLƏR - Fikir və düşüncələrinizdə qətiyyətli olsanız, hər hansı problemlə rastaşmayacaqsınız. İqlimin təhərindən asılı olmayaraq günün ikinci yarısında qonaq getmək əlverişlidir. Mistikaya qapılmayın.

XƏRÇƏNG - Kənardan kömək göstərən olmasa, hansısa cəhdinizə baş tutma ehtimalı reallaşmayacaq. Ümumiyyətlə, bu tarixdə yalnız başqalarının məsləhətilə hərəkət etməlisiniz. Axşam qonaq getməyə dəyər.

ŞİR - Ümumi məziyyətlərinə görə xoş gündür. Bir şərtlə ki, işgüzar sövdələşmə və müzakirələrinizi bir kənarə qoyasınız. Qarşılıqlı münasibətlərdə ürəyinizcə olan hadisələr mümkündür.

QIZ - Bu təqvimdə aktivliyinizi birə-beş qat artırmalısınız. Ona görə də şəxsi məqsədlərinizə naminə müəyyən ünvanlara baş çəkməyiniz vacibdir. Əmin olun ki, sizə kömək edənlər tapılacaq.

TƏRƏZİ - O qədər də uğurlu gün deyil. Mənasizliklər çox olacaq. Danışıklarda təşəbbüskarlığı əldə saxlayın ki, qalib olasınız. Əsas diqqətinizi maliyyə problemlərinə və səhhətinizə yönəldin.

ƏQRƏB - Üzücü maliyyə problemlərinə görə danıxmayın. Ulduzlar yaxın vaxtlarda sizi varlandıracaq. Bu gün səvə evlə bağlı məsələlərin həllinə çalışmalısınız. Səhhətinizə ciddi yanaşın.

OXATAN - Şəxsi münasibətlərdə meydana çıxan mübahisəli situasiyalar nahardan sonra qismən də olsa, qaydasına düşəcək. Sadəcə, təmkin göstərmək lazımdır. Bu gün ziyarətçilərə getmək düşürlüdür.

OĞLAQ - Astroloji göstəricilər ovqatınızın havadan asılı olduğunu bəyan edir. Dəyişkən havada çox durmayın, uzaq yola çıxmağa isə lüzum yoxdur. Özünüzdə gərginliyə salmayın, qazanma imkanı var.

SUTÖKƏN - Ailə üzvlərinizlə müəyyən anlaşılmazlıqlarınız gözənlir. Çalışın ki, yaranmış konfliktləri sülhə doğru istiqamətləndirəsiniz. Tanrıya zidd addımlardan əl çəkin ki, nəcə tapasınız.

BALİQLAR - Olduqca riskli gündür. Çıxardığınız qərarlar yaxın gələcək üçün taleyinizi həll edə bilər. Amma Göy qübbəsi haqqınızda nikbin əhval-ruhiyyədedir. Unutmayın ki, səhər saat 04:46-dan Ay bürcünüzdə qərar tutub.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

Çox yaşamaq üçün sağlamlığa əmin olmaq lazımdır

İsveç və Britaniya alimləri müəyyən ediblər ki, öz sağlamlığına əmin adamlar uzunömürlü olurlar. "Medvesti.com" saytı xəbər verir ki, alimlər 6 min adamın iştirak etdiyi tədqiqat çərçivəsində bu qənaətə gəliblər.

29 il ərzində könüllülərin sağlamlıq durumu öyrənilib. Bunun üçün ürək fəaliyyətindən tutmuş, mücərrəd təfəkkür və vizual yaddaşa qədər 195 əlamət əsas götürülüb. Könüllülərə bir çox əlamətləri müstəqil müəyyən etmək təklif olunub.

Məlum olub ki, xoş ovqat insanların ömür müddətini bir qədər artırır. Mütəxəssislər hesab edirlər ki, xəstəliklərdən şikayət etmək mənasızdır. Ağlayıb-sızlamaqdansa, həkimə müraciət etmək və ya həyat tərzi dəyişmək lazımdır.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYGAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Zahid SƏFƏROĞLU
Lisensiya N: B 114
SAYI: 5.100

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dəqiqə" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.